

Årsberetning 2009

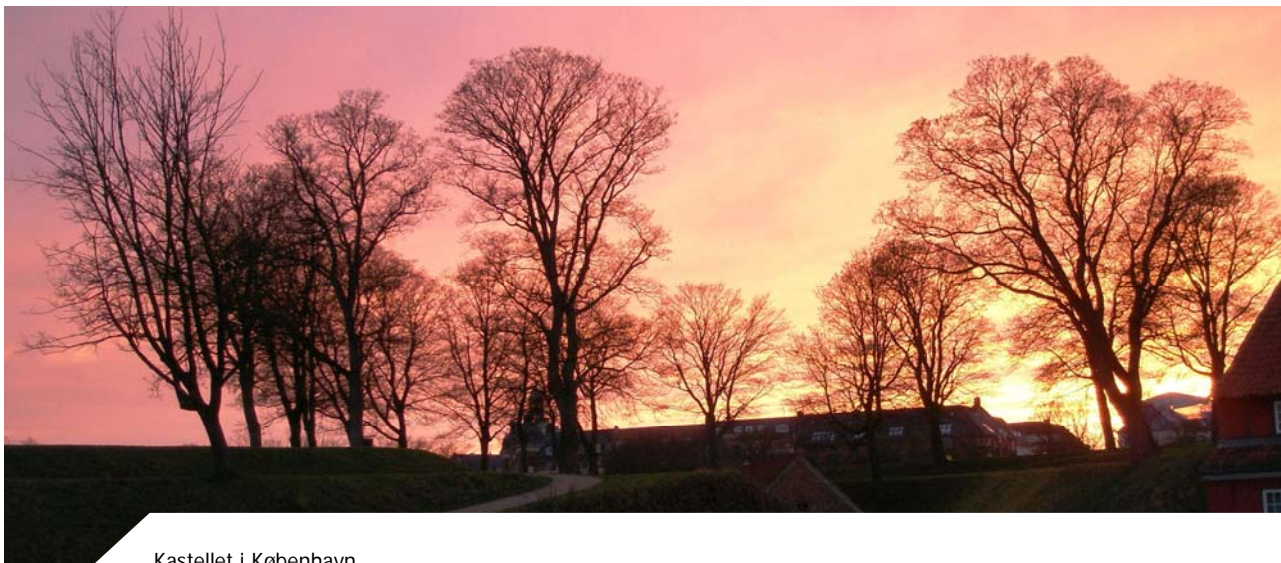

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Auditørkorpsets opgaver og organisation	7
Virksomheden som militær anklagemyndighed	9
Reglerne for behandling af militære straffesager	11
Militær straffelov i hovedtræk	17
Militære disciplinarsager og afgrænsningen til militære straffesager	19
Nye strafferetlige undersøgelser i 2009	21
Sanktioner i militære straffesager i 2009	23
Våbenloven - knive	35
Udvalgte sager afsluttet uden tiltale	38
Særlige undersøgelser i strafferetsplejens former	41
Erstatningssager	42
Særligt om efterforskning af sager i internationale missionsområder	43
Efterforskning og undersøgelse i andre sager	49
Den militærjuridiske rådgiverordning	51
Aktuelle spørgsmål på den humanitære folkerets område m.v.	54
Hjemmeværnssager	55
Forsvarets Auditørkorps fejrer 350 års jubilæum	58
Bilagsdel	59

ISBN 978-87-92431-03-5

Forord

Kastellet i København

2009 blev et travlt år med mange og omfattende efterforskninger i både ind- og udland.

Forsvarets engagement i de internationale missionsområder præger fortsat dagligdagen. Det gælder ikke mindst undersøgelserne i forbindelse med det store antal danske soldater, der blev dræbt eller såret ved bombeangreb eller i kamp i Afghanistan.

Flere af årets efterforskninger har lagt beslag på meget betydelige ressourcer. Dette har ikke mindst været tilfældet med komplekset af sager omkring udgivelsen af bogen "Jæger – i kamp med eliten".

Antallet af nye strafferetlige undersøgelser steg med ca. 10 % til godt 2.000, og antallet af sanktioner i militære straffesager blev øget med ca. 13 % til godt 700. Der var navnlig en stigning i antallet af sanktioner for udeblivelse og overtrædelser af færdselsloven. Færdselssagerne tegner sig fortsat for mere end halvdelen af sanktionerne.

Presset på de øvrige sagsområder var også mærkbart. Således steg antallet af sager om

personvurderinger af hjemmeværnsmedlemmer - og ansøgere med godt 15 %.

På det militærjuridiske område gennemførtes den 6. grunduddannelse for forsvarets militærjuridiske rådgivere.

2009 var også året, hvor Forsvarets Auditørkorps kunne fejre et 350-års jubilæum.

Beretningen for 2009 er udarbejdet efter samme principper som den foregående beretning. Den har således også til formål at give en bred information om Auditørkorpsets forvaltningsgrundlag og opgaveløsning i beretningsåret.

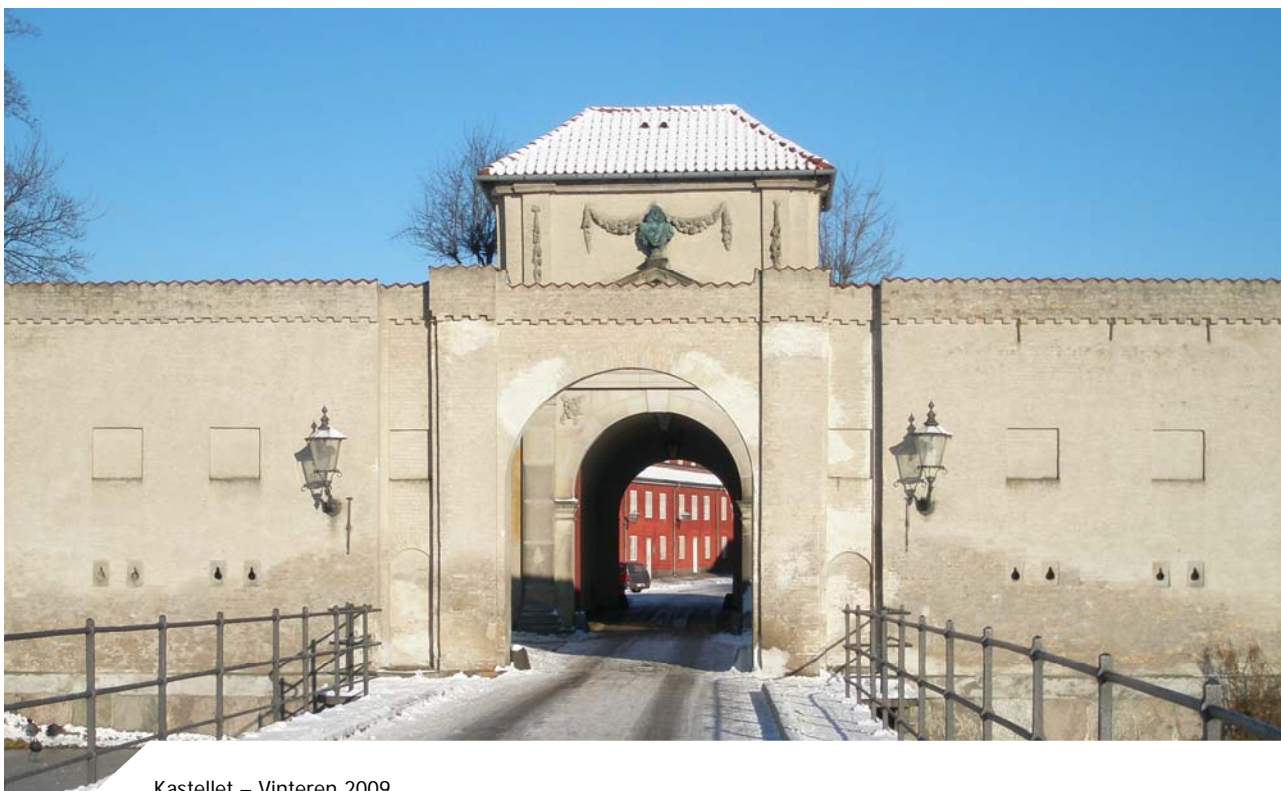
Vi har også valgt at beskrive nogle områder, der har været i fokus i det forløbne år. Det gælder f.eks. spørgsmålet om knive og Højesterets principielle afgørelser, udviklingen på den humanitære folkerets område m.v.

København, marts 2009

Lars Stevnsborg
Generalauditør

Auditørkorpsets opgaver og organisation

Kastellet – Vinteren 2009

Opgaver

Forsvarets Auditørkorps virker primært som en uafhængig myndighed med efterforskning og behandling af militære straffesager som de væsentligste opgaver. Forsvarets Auditørkorps foretager som militær anklagemyndighed efterforskning af militære straffesager i ind- og udland og træffer afgørelse om, hvorvidt der er grundlag for at rejse tiltale i de militære straffesager, dvs. sager, hvor militært personel overtræder militær straffelov, den (civile) straffelov eller andre strafbelagte civile bestemmelser. I de to sidstnævnte tilfælde skal overtrædelsen dog vedrøre tjenesten eller være begået i anledning af tjenesten eller på militært område m.v.

Den militære anklagemyndighed er i hovedsagen opbygget på tilsvarende måde som den civile anklagemyndighed. Påtale i militære straffesager til-

kommer generalauditøren og auditørerne, som i forhold til retsplejelovens regler træder i stedet for de civile offentlige anklagere, rigsadvokaten, statsadvokaterne eller politidirektørerne.

Auditørerne virker som første instans og møder som anklagere i både byretter og landsretter, mens generalauditøren virker som klageinstans og møder som anklager i Højesteret. Auditørernes afgørelser kan påklages til generalauditøren.

Forsvarets Auditørkorps yder også bistand til forsvarrets myndigheder i forbindelse med undersøgelser uden for strafferetsplejen, herunder efterforskning af arbejdsskadesager, erstatningssager og lignende.

Auditørkorpset behandler – udover generelle sager om straffeprocesser m.v. – imidlertid også en række andre sager. Generalauditøren er forsvarrets øverste faglige myndighed inden for humanitær folkeret.

Således rådgiver generalauditøren Forsvarsministeriet om generelle og konkrete militærjuridiske problemstillinger eksempelvis i forbindelse med udsendelse af danske styrker til fredsbevarende operationer, NATO-opgaver m.v.

Generalauditøren varetager endvidere uddannelsen af de militære juridiske rådgivere (MJUR), som er designet ved forskellige operative enheder i forsvaret, ligesom han er juridisk faglig foresat for rådgiverne.

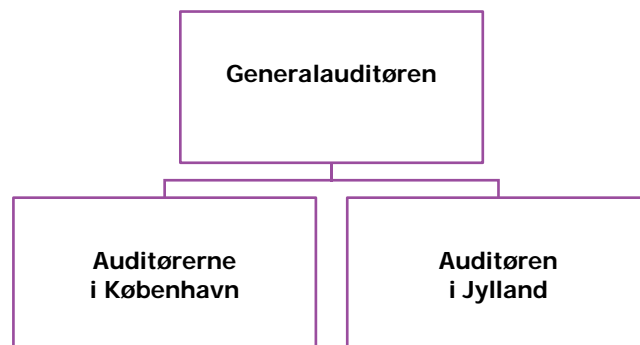
Generalauditøren fungerer endelig som juridisk konsulent for hjemmeværnet i sager om optagelse og afskedigelse af frivilligt personel i hjemmeværnet.

De anførte hovedopgaver er uddybet i de følgende afsnit.

Organisation

Forsvarets Auditørkorps er en selvstændig niveau-1 myndighed under Forsvarsministeriet. Det er således ikke underlagt det militære kommandosystem, men er alene undergivet forsvarsministerens tilsyn på samme måde som den civile anklagemyndighed er underlagt justitsministerens tilsyn.

Generalauditøren varetager – foruden de ovenfor beskrevne opgaver – den almindelige drift og administration af Forsvarets Auditørkorps og bistår heri af vicegeneralauditøren og et juridisk sekretariat, der i beretningsåret omfattede en specialkonsulent, tre turnusfuldmægtige, en student og kontorpersonale.

Forsvarets Auditørkorps er organisatorisk opdelt i to niveauer med et generalauditariat og to operative enheder (auditørkontorer). Disse enheder er – for at kunne dække hele landet – placeret i henholdsvis København og Jylland.

Opgaverne mellem de operative enheder er som udgangspunkt fordelt geografisk.

Auditørerne i København varetager strafferetlige undersøgelser m.v. øst for Storebælt og ved de udsendte styrker. Afdelingen omfatter to auditører og en efterforskningsafdeling på fem auditørfuldmægtige og kontorpersonale.

Auditøren i Jylland varetager strafferetlige undersøgelser m.v. vest for Storebælt. Afdelingen omfatter en auditør, en juridisk specialkonsulent og en efterforskningsafdeling på fem auditørfuldmægtige og kontorpersonale.

Koordinering og administrative forhold vedrørende auditørfuldmægtigene varetages af en ledende auditørfuldmægtig i hver af de to afdelinger.

Generalauditøren og auditørerne er uddannet og har gjort tjeneste i politiet og den civile anklagemyndighed. Auditørkorpsets efterforskere består af auditørfuldmægtige, der alle er rekrutteret fra politiet.

Virksomheden som militær anklagemyndighed

Hvem er omfattet af den militære retspleje?

Hvem er omfattet af den militære retspleje i fredstid?

Omfattet

Militært personel, når der er tale om

- Overtrædelse af militær straffelov
- overtrædelse af straffeloven og andre strafbelagte civile bestemmelser, når denne vedrører tjenesten, er begået i anledning af tjenesten eller på militært område m.v.

Ikke omfattet

Civilt ansatte medarbejdere og frivillige i hjemmeværnet.

Den militære strafferetspleje omfatter tjenstgørende militært personel. Den omfatter endvidere hjemsendt militært personel med hensyn til militære pligter, som påhviler det efter hjemsendelse. Det fremgår af militær straffelov § 1, stk. 1.

Også udenlandsk militært personel, der er interneret her i landet, og andre personer, der efter mellemfolkelige overenskomster, som Danmark har tiltrådt, har krav på behandling som militærpersoner, er efter § 1, stk. 2, omfattet af bestemmelsen.

Som det ses, omfatter den militære strafferetspleje som udgangspunkt personer, som deltager i eller kan få indflydelse på militær virksomhed eller, hvor dette følger af en folkeretlig forpligtelse.

Civilt ansatte m.v.

Civilt ansatte i forsvaret er ikke omfattet af den militære retspleje. Det gælder f.eks. kontorpersonale, håndværkere og frivillige medlemmer af hjemmeværnet. Det kan dog f.eks. være fastsat i en ansættelseskontrakt, at vedkommende er omfattet af militær straffelov.

Det gælder f.eks. hjemmeværnsfolk, der bliver udsendt til Afghanistan med en tidsbestemt korttidskontrakt med forsvaret. De udsendes således under de samme retningslinjer og bestemmelser, der gælder for alt udsendt personel under Hærens Operative Kommando, og er herunder også omfattet af den militære straffelov.

Begår en civilt ansat strafbart handlinger, behandles sagen af politiet og den civile anklagemyndighed.

Har Forsvarets Auditørkorps indledt efterforskning i sagen, foregår det i praksis ved, at sagen oversendes til vedkommende politikreds til videre behandling og afgørelse.

Eksempel

Forsvarets Auditørkorps foretog i 2008 efterforskning mod en pilot, der var impliceret i et uheld, hvor en tilskuer til en opvisning blev dræbt. Da det under efterforskningen viste sig, at den pågældende ikke var omfattet af den militære retspleje, oversendte auditøren sagen til vedkommende politikreds.

Der er efter det oplyste rejst tiltale i sagen, der nu afventer domsforhandling. Sagen er omtalt i årsberetningen for 2008, side 33f.

Personkredsen udvides under væbnet konflikt

Under væbnet konflikt udvides personkredsen efter § 2 til også at omfatte:

1. Enhver, der gør tjeneste ved det militære forsvaret eller følger en enhed af dette.
2. Krigsfanger samt sanitetspersonel og feltpræster, der tilbageholdes til bistand for krigsfanger, for så vidt andet ikke følger af gældende mellemfolkelige overenskomster.

3. Enhver, der gør sig skyldig i overtrædelse af militær straffelov §§ 28-34 og §§ 36-38 (særligt grove og farlige forbrydelser).

Eksempel

Der er i beretningen for 2008 omtalt en sag vedrørende en civil person, som i længere tid havde opholdt sig i Camp Bastion i Afghanistan. Personen var efter det oplyste ikke formelt ansat af forsvaret. Auditøren anså den pågældende for omfattet af militær straffelovs bestemmelser om pligtforsømmelser, i det omfang vedkommende i øvrigt måtte have de nødvendige forudsætninger for at overholde disse.

Reglerne for behandling af militære straffesager

Straffeprocessens grundprincipper

Den danske militære strafferetspleje er – med enkelte undtagelser – baseret på de samme bestemmelser som den civile straffeprocedure. Retsplejeloven fastsætter en lang række detaljerede bestemmelser, der blandt andet skal sikre, at den sigtede får en retfærdig rettergang ("fair trial"), og med henblik på beskyttelse af ofres og vidners retssikkerhed. Målet er også at sikre en "fair balance" mellem individets og samfundets interesser, herunder nødvendigheden af et effektivt retssystem.

Det er således blandt andet et grundlæggende straffeprocessuelt princip i dansk ret, at det er anklagemyndigheden, som skal bevise, at den tiltalte er skyldig. Der kan i den forbindelse også henvises til artikel 6, stk. 2, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvorefter enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans skyld er bevist i overensstemmelse med loven. Ved bevisvurderingen i straffesager gælder endvidere princippet om "in dubio pro reo", dvs. at enhver rimelig tvivl ved vurderingen af beviserne skal komme den tiltalte til gode.

Den militære anklagemyndigheds forhold reguleres ligeledes af bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 10 om anklagemyndigheden.

De overordnede målsætninger for denne opgave er beskrevet i retsplejelovens § 96, stk. 2. Det følger blandt andet heraf, at anklagemyndigheden skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader. Derved skal anklagemyndigheden påse, at de straffskyldige drages til ansvar. Den skal også sikre, at uskyldige ikke bliver retsforfulgt – "objektivitetsprincippet".

Den militære strafferetsplejeordning

Den militære retsplejeordning indebærer, at militære straffesager alene kan rejses af den militære anklagemyndighed. Militære chefer har alene mulighed for at behandle mindre alvorlige disciplinære forhold som administrative sager efter militær disciplinarlov. Det er en forudsætning, at der ikke er tale om strafbart forhold. Disciplinarchefen forelægger i tvivlstilfælde sagen for en auditor, som endeligt afgør, om en sag skal behandles som en straffe- eller disciplinarsag.

Generalauditøren har udsendt en vejledning om afgrænsningen mellem militær straffelov og militær disciplinarlov, og Forsvarets Personeltjeneste har udgivet en vejledning om militær disciplinarlov. Disciplinarsagerne er omtalt neden for.

Efter militær retsplejelov § 1 finder retsplejelovens regler om behandlingen af straffesager anvendelse ved behandlingen af militære straffesager, medmindre andet er bestemt. Det vil sige, at hvis der ikke i militær retsplejelov er foretaget en særskilt regulering af et bestemt straffeprocessuelt spørgsmål, finder retsplejelovens almindelige straffeprocessuelle bestemmelser anvendelse ved behandlingen af militære straffesager.

Efterforskningen af militære straffesager varetages af Forsvarets Auditørkorps, der efter bestemmelserne i militær retsplejelov §§ 8 og 9 kan trække på bistand fra både forsvaret og politiet. Efterforskningen foretages i praksis af auditørfuldmyndige under ledelse af en auditør. Militære myndigheder kan således kun i tilfælde, hvor det ikke på forhånd har været muligt at indhente auditørens bemyndigelse, foretage uopsættelige efterforskningsskridt i straffesager.

Proceduren for militære myndigheders reaktion ved militære straffesager vil herefter være, at de militære myndigheder – straks de får kendskab til eller formodning om et strafbart forhold – først skal forsøge at komme i kontakt med en repræsentant fra Forsvarets Auditørkorps. Ved kontakt til auditøren modtages nærmere instruktion og bemyndigelse til, hvordan den militære myndighed nærmere skal forholde sig.

Ved "militære myndigheder" forstås i denne sammenhæng chefer på militære tjenestesteder, militært personel som tjenestestedschefer konkret bemyndiger til at foretage uopsættelige efterforskningsskridt samt militærpolitiet.

Militærpolitiet har således ingen selvstændig strafferetlig kompetence. Det yder efter anmodning bistand til Auditørkorpsen i forbindelse med konkrete straffesager og strafferetlige undersøgelser, eller hvor betingelserne for at foretage et uopsætteligt efterforskningsskridt i øvrigt er opfyldt.

Den praktiske behandling af de militære straffesager svarer til den, der gælder for civile straffesager, men med den forskel, at efterforskningen foretages af Auditørkorpsens efterforskere. Forsvarets auditørpersonel træder efter sundhedslovens § 190, stk. 3, også i stedet for politiet ved foretagelse af retslægeligt ligsyn og retslægelig obduktion, når efterforskning i forbindelse med et dødsfald henhører under den militære anklagemyndighed.

Når efterforskningen er afsluttet, vurderer auditøren, om der er tiltalegrundlag i sagen, herunder om sagen kan afgøres med en bøde.

Efter den gældende ordning kan auditøren således udsende et bødeforelæg til sigtede, hvori det tilkendegives, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelsen. Det fremgår af retsplejelovens § 832, stk. 1. Det vil sige, at den sigtede positivt skal erklære at ville betale den forelagte bøde. Hvis den sigtede ikke kan erklære sig skyldig eller blot ikke reagerer på bødeforelægget, sendes sagen til retten til afgørelse. Hvis sigtede (tiltalte) udebliver fra det retsmøde, som retten indkalder til, kan retten afsige en udeblivelsesdom. Det fremgår af retsplejelovens § 897, stk. 1.

Hvis der nedlægges påstand om frihedsstraf, skal sagen også indbringes for domstolene. Alle militære straffesager føres ved de almindelige domstole, og der har ikke siden 1919 i dansk ret været mulighed for at nedsætte militære domstole.

Auditøren har også mulighed for at meddele et tiltalefrafald, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Et tiltalefrafald anvendes, hvor de bevismæssige og retlige betingelser for, at sigtede ville kunne idømmes straf m.v., antages at være til stede.

Er der ikke tiltalegrundlag, standser auditøren efterforskningen eller opgiver påtale, f.eks. på bevisets stilling. Det kan i stedet være, at sagen skal behandles af den civile anklagemyndighed. Audi-

tøren kan også afvise at indlede efterforskning i en sag.

Også her gælder retsplejelovens almindelige regler. Auditørens afgørelse kan således påklages til generalauditøren.

Uopsættelige efterforskningsskridt

Generalauditøren har i bekendtgørelse nr. 1109 af 4. november 2005 fastlagt rammerne for militære myndigheders muligheder for at foretage uopsættelige efterforskningsskridt og for hvilket militært personel, der kan foretage disse. Bekendtgørelsen er uddybet i generalauditørens vejledning af 19. december 2005, der giver en generel rettesnor for militære myndigheders adgang til at foretage efterforskningsskridt i militære straffesager.

Generalauditørens vejledning

”Et efterforskningsskridt er uopsætteligt, når øjeblikkelig indgriben er påkrævet for at sikre bevismidler eller pågribe personer mistænkt for et strafbart forhold”

Det er i vejledningen understreget, at der er tale om en absolut undtagelse, når militære myndigheder skal foretage efterforskningsskridt uden forudgående bemyndigelse fra en repræsentant fra Forsvarets Auditørkorps. Det kræves, at det ikke har været muligt at komme i kontakt med auditørpersonel, og at indgrebet er uopsætteligt. I disse tilfælde er der til gengæld en pligt for de militære myndigheder til at foretage de uopsættelige efterforskningsskridt.

Ved afvejningen af om en efterforskning er uopsættelig, må det vurderes, om det er nødvendigt

hurtigt at foretage det beskrevne efterforskningsmæssige tvangsindgreb, herunder om formålet med indgrebet eller muligheden for at gennemføre dette forspildes eller bliver væsentlig forringet, hvis indgrebet skal afvente Auditørkorpsets godkendelse, f.eks. anholdelse af en flygtende gerningsmand eller indledende undersøgelser i forbindelse med ulykker, færdselsuheld m.v.

Uopsættelige efterforskningsskridt kan navnlig bestå i sikring af identiteten af en formodet gerningsmand og eventuelle vidner, besigtigelse, herunder optagelse af fotografier og visitation af tøj, iværksættelse af lægeundersøgelse af sigtede og forurettede, udtagning af blodprøver, ransagning på militært område og beslaglæggelse til sikring af bevismidler m.v., afhøring samt sigtelse af den formodede gerningsmand og afhøringer af vidner. Der kan endvidere foretages anholdelse af militært personel, der med rimelig grund mistænkes for et strafbart forhold.

Foretages der uopsættelige efterforskningsskridt, skal vedkommende auditor *straks* underrettes herom.

De særlige straffeprocessuelle regler i den militære retsplejelov

Som nævnt i indledningen gælder retsplejelovens regler også for den militære strafferetspleje, medmindre andet er bestemt. Disse særregler inden for den militære retspleje er begrundet i hensyn til de særlige forhold ved militærtjeneste.

De særlige regler i den militære retsplejelov omfatter straffeprocessuelle tvangsindgreb og andre mere praktisk betonedede regler.

Anholdelse (§ 10)

Som supplement til den almindelige adgang til anholdelse i anledning af strafbare forhold efter retsplejelovens § 755 kan en overordnet anholde en underordnet, hvis det skønnes nødvendigt af

hensyn til disciplinen. Det vil kunne ske ved grov ulydighed eller grov respektstridig opførsel, især under overværelse af andre underordnede.

Varetægtsfængsling (§ 11)

Der kan ske varetægtsfængsling af disciplinære grunde, dog højst 7 dage. Det er en betingelse, at der er begrundet mistanke om, at soldaten har overtrådt en bestemmelse i militær straffelov, der kan forventes at give fængselsstraf.

Hvis der foreligger en overtrædelse af straffeloven, anvendes retsplejelovens § 762, hvorefter de almindelige fængslingsbetingelser skal være opfyldt.

Ransagning på militært område (§ 12)

I modsætning til reglerne om ransagning i retsplejelovens §§ 793-796 kan der i militære straffesager ske ransagning på militært område uden retskendelse, og uden at den mistænkte kan kræve indgrebet indbragt for retten. Det følger af militær retsplejelov § 12. Betingelserne er, at der er begrundet mistanke om, at der er begået en lovovertrædelse, der kan medføre frihedsstraf, og at indgrebet er af væsentlig betydning for efterforskningen. Tjeneste- og lejeboliger er dog undtaget fra denne regel. I disse tilfælde kan ransagning kun finde sted efter reglerne i retsplejeloven.

Særreglen om den udvidede adgang til ransagning på militært område (kollektiv ransagning/razzia) er undergivet auditørens kompetence, og sagen skal heller ikke efterfølgende indbringes for retten.

Længere frist for indbringelse for retten (§ 14)

Der er i militær retsplejelov § 14 i øvrigt hjemmel til at udstrække den frist på 24 timer, indenfor hvilken en anholdt efter retsplejeloven skal fremstilles for en dommer eller ransagning eller beslaglæggelse, der ikke er sket efter retskendelse, i visse tilfælde skal indbringes for retten. Ved tjeneste uden for landets grænser, ved orlogsskibe

på togt eller i øvrigt under ekstraordinære forhold kan fristen forlænges indtil 3 gange 24 timer.

Andre særlige regler

Udover de beskrevne supplerende bestemmelser gælder der særlige regler om begrænsning af det almindelige offentlighedsprincip af hensyn til den militære sikkerhed (§ 4), en særlig (fakultativ) værnetingsregel (§ 5) og en særregel om forkyndelse af anke/kære (§ 16).

Efterforskning af straffesager i udlandet

Et andet særkende ved Auditørkorpset er det forhold, at det som en militær myndighed under Forsvarsministeriet har mulighed for at indrejse og udføre en række myndighedsopgaver i et missionsområde uden at være forpligtet til at søge værtslandets myndigheder om tilladelse til at indrejse og gennemføre den ønskede efterforskning. Denne mulighed har politiet ikke. Der kan herom nærmere henvises til afsnittet nedenfor om efterforskning i internationale missionsområder.

Særlige kompetencer for militære myndigheder

Der er i militær retsplejelov også tillagt militære myndigheder og overordnede en række særlige kompetencer. I militær retsplejelov § 10 og § 15 er henholdsvis overordnede/militære myndigheder tillagt en selvstændig kompetence til under nærmere omstændigheder at foretage anholdelse og til at udtage udåndingsprøver eller fremstille personale til udtagning af blodprøver samt til afgivelse af urinprøver.

Desuden kan *enhver* efter retsplejelovens § 755, stk. 2, anholde en person, hvis den pågældende træffes under – eller i umiddelbar tilknytning til – udøvelsen af et strafbart forhold.

Det er kun de nævnte indgreb, der kan foretages uden forudgående kontakt til auditøren. Hvis blodprøven f.eks. giver anledning til en militær straffesag, skal sagen straks overgives til Forsvarets Auditørkorps. Tilsvarende skal tjenestestedschefen og Forsvarets Auditørkorps straks underrettes ved anholdelse foretaget i medfør af militær retsplejelovs § 10 eller retsplejelovens § 755, stk. 2.

Hertil kommer en særregel uden for straffeprocessen om adgangskontrol ved militære områder efter § 13.

Samarbejdet med politiet og den civile anklagemyndighed

Det følger af den militære retsplejelov, at politiet er forpligtet til at yde auditørerne bistand under efterforskningen i militære straffesager. Politiet kan også af egen drift foretage uopsættelige efterforskningsskridt i disse sager, men skal straks underrette auditøren herom.

Fremkommer der i en straffesag mod en militærperson flere forhold, som dels påtales af auditøren dels af den almindelige anklagemyndighed, sker retsforfølgningen som udgangspunkt under en militær straffesag. Det følger af militær retsplejelov § 3. Sagen kan dog ved enighed mellem de to anklagemyndigheder behandles som en almindelig (civil) straffesag. Det vil her normalt være afgørende, hvilket forhold der i straffemæssig henseende er det mest tungtvejende.

Omfatter retsforfølgningen både militært personel og civile, aftales det mellem de to anklagemyndigheder ud fra samme princip, om sagen skal behandles som en militær eller en civil straffesag.

Da anmeldelser om strafbare forhold fra borgerne ofte vil indgå til politiet, forudsættes det således, at politiet snarest tager kontakt til den militære anklagemyndighed, hvis mistanken rettes mod militært personel og et eller flere af de anmeldte forhold har forbindelse med tjenesten eller militært område.

Militær straffelov i hovedtræk

Militær straffelov indeholder bestemmelser om strafansvaret for pligtforsømmelser begået af tjenstgørende militært personel m.v.

Ved lovreformen fra 2005 blev der tilsigtet en væsentlig afkriminalisering af militære forseelser. Derfor er en række forhold, som efter den tidligere retstilstand ville være blevet bedømt som strafbare overtrædelser af den militære straffelov, ikke længere strafbare.

Den væsentligste ændring består i, at gerningsbeskrivelserne i den gældende militære straffelov – dvs. beskrivelsen af hvad der er strafbart – forudsætter, at der er tale om en grovere handling. Denne handling skal endvidere være begået enten med forsæt – dvs. med vilje – eller som følge af grov uagtsomhed hos gerningsmanden.

Det betyder, at alle mindre grove og simpelt (almindeligt) uagtsomme handlinger ikke længere kan straffes. Sådanne handlinger kan derimod sanktioneres administrativt i en militær disciplinarsag. Hovedsondringen mellem straffesager og disciplinarsager fremgår af tabellen i næste afsnit.

Ved lovreformen blev der indsat et mindre antal nye straffebestemmelser, der udtrykkeligt fremhæver forhold, som tidligere var strafbare efter den nu ophævede bestemmelse om almindelig pligtforsømmelse (den dagældende straffelov § 15).

De særligt fremhævede strafbestemmelser vedrører overordnede, som undlader at gribe ind over for underordnede krænkende adfærd over for andre (§ 17), overordnede som forsætligt krænker en underordnet (§ 18) og personel, som udsætter en sideordnet for særligt krænkende behandling, herunder for nedværdigende ritualer (§ 19).

Desuden blev reglerne for strafbar spiritusindtagelse og besiddelse af euforiserende stoffer præciseret i § 20 og § 22. Forsvarsministeren har endvidere med hjemmel i § 21 udstedt bekendtgørelse nr. 220/2009 om promillegrænser på særlige områder for tjeneste i forsvaret. Bekendtgørelsen omfatter faste promillegrænser på særlige områder, hvor der stilles særlige krav til personellets omhu og agtpågivenhed, især hvor sikkerhedsmæssige grunde gør sig gældende. Bekendtgørelsen oplister en række områder, herunder vagttjeneste, skarpskydning, omgang med farlige stoffer, betjening af pansrede køretøjer m.v.

Reglen om almindelig pligtforsømmelse findes i lovens § 27, men det er kun den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed groft tilsidesætter sine pligter i tjenesten, som vil kunne straffes efter denne bestemmelse.

Under hensyn til erfaringerne fra de senere års fredsstøttende og andre militære operationer i udlandet indeholder militær straffelov en række særlige bestemmelser, som finder anvendelse under væbnet konflikt. Militær straffelov indeholder et antal regler, herunder om strafskærpelse, som kun finder anvendelse under væbnet konflikt.

Danmark deltager i dag i en ikke-international væbnet konflikt i Afghanistan. Det følger blandt andet af Udenrigsministerens udtalelse af 7. marts 2008 til Folketingets Udenrigsudvalg (URU alm. del - spørgsmål 37, 2007-8). Der kan herom henvises til beretningen for 2008.

Anvendelsen af reglerne om væbnet konflikt i militær straffelov indebærer i hovedtræk:

- en udvidelse af den personkreds, der er omfattet af militær straffelov,
- at strafferammen forøges for en række overtrædelser, og
- at de særlige bestemmelser i §§ 28-35 og §§ 36-38 kan finde anvendelse.

Folketinget vedtog i 2008 ændringer af straffeloven og militær straffelov henblik på udtrykkeligt at fastslå, at tortur skal være en strafskærpelse omstændighed. Der er derfor indsat en strafskærpelsesbestemmelse i militær straffelov § 27 a for torturhandlinger. Bestemmelsen svarer til straffelovens § 157 a. Der er endvidere indføjet en bestemmelse som § 10 a, hvorefter der ikke indtræder forældelse for lovovertrædelser omfattet af § 27 a.

Overtrædelser af den militære straffelov, som indebærer torturhandlinger, kan ske såvel under som uden for væbnet konflikt. Som eksempel på en overtrædelse under væbnet konflikt, hvor en strafskærpelsesbestemmelse i den militære straffelov kan være relevant, kan nævnes en overtrædelse af militær straffelovs § 36, stk. 2, hvor der i strid med artikel 13 i 3. Genève-konvention om krigsfangers behandling er påført en krigsfange stærk fysisk smerte eller lidelse for at skaffe oplysninger fra krigsfangen.

Som eksempel på en overtrædelse uden for væbnet konflikt kan nævnes en overtrædelse af militær straffelovs § 27, hvor der påføres en person stærk fysisk smerte eller lidelse for at afstraffe vedkommende.

Militære disciplinarsager og afgrænsningen til militære straffesager

Introduktion til behandlingen af militære disciplinarsager

Militære disciplinarsager behandles ikke af den militære anklagemyndighed, men udelukkende af de militære chefer.

Formålet med disciplinaransvaret er at sikre disciplinen inden for forsvaret. Disciplinaransvar for overtrædelse af loven kan pålægges, hvor der af disciplinære grunde er behov for en sanktion, men hvor der ikke er hjemmel til eller behov for straf.

Militære chefer har som nævnt mulighed for at behandle mindre alvorlige disciplinære forhold – der ikke indebærer strafbart forhold – som administrative sager efter militær disciplinarlov. Dette system er opbygget af to niveauer – disciplinarmyndigheden og disciplinarchefen.

Disciplinarchefen kan i tvivlstilfælde skal forelægge sagen for en auditør, som endeligt afgør, om en sag skal behandles som en straffe- eller disciplinarsag.

Auditørerne har ikke i øvrigt indflydelse på de militære chefers afgørelse af disse sager, og afgørelserne i disse sager henhører under Forsvarets Personeltjeneste (FPT) som tilsynsmyndighed.

De disciplinære sanktioner omfatter tilrettevisning, fremstilling, arbejde og efterøvelse i en del af fritiden, tjeneste uden for orden og en disciplinarbøde på højst 1/10 af den pågældendes månedsløn for hver enkelt forseelse.

Afgørelsen om et disciplinarmiddel kan inden 14 dage indbringes for disciplinarchefen, der kan ikke ændre afgørelsen til skade for den, der er blevet pålagt disciplinarmidlet. Disciplinarchefens afgørelse kan inden 4 uger fra forkyndelsen af afgørelsen forlanges indbragt for disciplinarnævnet. Afgørelsen kan ikke ændres til skade for den, der er blevet pålagt disciplinarmidlet.

Disciplinarnævnet består af en byretsdommer som formand, en repræsentant for forsvaret efter indstilling fra forsvarschefen og en repræsentant for den personelgruppe, som den, der er pålagt et disciplinarmiddel, tilhører. De sidstnævnte repræsentanter udpeges efter indstilling fra de forhandlingsberettigede personelorganisationer. Disciplinarnævnets afgørelse kan indbringes for domstolene.

Forsvarets Personeltjeneste har blandt andet i forbindelse med besvarelse af et spørgsmål fra Folketingets Forsvarsudvalg redegjort for udviklingen i de militære disciplinarsager. Det er i øvrigt oplyst, at kun få afgørelser indbringes for nævnet. Forsvarets Personeltjeneste har endvidere i 2006 udsendt en vejledning om militær disciplinarlov.

Administrationen af de to regelsæt følges af en erfaringsgruppe med repræsentanter for Auditørkorpset, Forsvarets Personeltjeneste, Forsvarskommandoen og Forsvarsministeriets departement.

Sondringen mellem straffesager og disciplinarsager

Sondringen mellem straffesager, der afgøres af auditøren, og disciplinarsager, der henhører under den militære chef, kan ikke angives udtømmende. Generalauditøren har efter aftale med Forsvarsministeriet udarbejdet en vejledning, således at auditøren og den militære chef har et fælles udgangspunkt, når der skal træffes afgørelse, om der skal indledes en straffesag. Vejledningen blev udsendt i 2005 og er revideret i juni 2007. Sondringen er søgt fremstillet skematisk på næste side.

- **Straffesager**

Alvorligere pligtforsømmelser, hvor der er handlet forsætligt eller groft uagtsomt.

- **Disciplinarsager**

Mindre grove pligtforsømmelser eller forhold, der alene skyldes simpel uagtsomhed.

Militær straffelov		Ekvivalent i militær disciplinarlov	
§ 11	Forsætlig og groft uagtsom <i>grov</i> ulydighed	§ 4, nr. 1	<ul style="list-style-type: none"> • simpel uagtsomhed • simple forhold
§ 13	Forsætlig <i>grov</i> respektstridighed	§ 4, nr. 2	<ul style="list-style-type: none"> • uagtsomhed • simple forhold
§ 15	Forsætlig forfølgelse	§ 5, stk. 1, nr. 1	<ul style="list-style-type: none"> • uagtsomhed
§ 16	Forsætlig og groft uagtsom uberettiget modtagelse af ydelser	§ 5, stk. 2	<ul style="list-style-type: none"> • simpel uagtsomhed
§ 17	Forsætlig ikke-myndighedsbrug	§ 5, stk. 1, nr. 2	<ul style="list-style-type: none"> • uagtsomhed
§ 18	Forsætlig <i>grov</i> krænkelse af underordnet	§ 5, stk. 1, nr. 3	<ul style="list-style-type: none"> • uagtsomhed • simple forhold
§ 19	Forsætlig og groft uagtsom <i>grov</i> krænkelse af sideordnet	§ 4, nr. 3	<ul style="list-style-type: none"> • simpel uagtsomhed • simple forhold)
§ 23	Forsætlig og groft uagtsom offentlig uorden og synlig beruselse	§ 4, nr. 4 og 5	<ul style="list-style-type: none"> • simpel uagtsomhed
§ 24	Forsætlig og groft uagtsom <i>grov</i> vagtforseelse	§ 4, nr. 6	<ul style="list-style-type: none"> • simpel uagtsomhed • simple forhold
§ 25	Forsætlig og groft uagtsom <i>grov</i> udeblivelse	§ 4, nr. 7	<ul style="list-style-type: none"> • simpel uagtsomhed • simple forhold
§ 26	Forsætligt og groft uagtsomt militært hærværk	§ 4, nr. 8	<ul style="list-style-type: none"> • simpel uagtsomhed
§ 27	Forsætlig og groft uagtsom <i>grov</i> pligtforsømmelse i øvrigt	§ 4, nr. 9	<ul style="list-style-type: none"> • simpel uagtsomhed • simple forhold
Følgende forhold er alene omfattet af militær straffelov			
§ 12	Mytteri		
§ 20	Påvirkethed i tjenesten		
§ 21	Overtrædelse af promillegrænser		
§ 22	Narkobesiddelse- og indtagelse		
§ 28-	Krigstidsbestemmelser o.l.		
§ 38			

Nye strafferetlige undersøgelser i 2009

Der blev i 2009 oprettet 2.015 nye sager om strafferetlig efterforskning mod 1.831 året før. Det er en stigning på godt 10 %. Der var samtidig en stigning i antallet af strafferetlige sanktioner på ca. 13 % i forhold til 2008.

Det er ikke alle efterforskninger, der munder ud i en strafferetlig sanktion.

En række af sagerne har karakter af indberetninger fra militære myndigheder på baggrund af særlige hændelser i forsvaret, herunder hændelser i missionsområder. Sagerne bliver screenet ved modtagelsen, og auditøren vurderer på baggrund af indberetningerne, om der er grundlag for at indlede efterforskning. Er dette ikke tilfældet, henlægges sagen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1.

Indledes der efterforskning, har denne efter retsplejelovens § 743 til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten.

Er der herefter ikke grundlag for at rejse tiltale, afsluttes behandlingen efter retsplejelovens § 749, stk. 2, eller – hvis sigtelse er rejst – efter retsplejelovens § 721.

Se endvidere nedenfor om undersøgelser med henblik på i øvrigt at fastlægge et handlingsforløb.

Forsvarets Auditørkorps har i beretningsåret bidraget til efterforskning af straffesager, som i medfør af militær retsplejelov er overdraget til politiet og den civile anklagemyndighed.

Eksempler på nye sager i 2009:

Januar. Våbenrøveri på Antvorskov Kaserne

Kort efter klokken 03 natten til søndag 4. januar 2009 blev Antvorskov Kaserne udsat for et stort våbenrøveri, hvor gerningsmændene slap væk med et betydeligt antal skydevåben fra kasernens våbendepot. Udbyttet på ca. 200 våben omfattede bl.a. M/95-geværer, karabiner og tjenestepistoler.

Sagen blev efterforsket af Sydsjællands- og Lolland Falsters Politi. Auditørkorpsset ydede bistand til politiets efterforskning af sagen og foretog herunder den 13. februar anholdelse af en af de formodede gerningsmænd i Camp Olaf Rye i Kosovo.

Straffesagen verserer fortsat ved politiet og den civile anklagemyndighed.

Januar. Offentliggørelse af foto af tilfangetagne på Facebook

På baggrund af et tv-indslag i 21 Søndag den 18. januar om offentliggørelser af et foto af to tilfangetagne og bagbundne irakere iværksatte Forsvarets Auditørkorps en nærmere undersøgelse af sagen. Auditøren indstillede efterforskningen den 17. marts og oversendte sagen til vedkommende disciplinarchef. Sagen er omtalt neden for.

Februar. Anonym anmeldelse om misbrug i forbindelse med tjenesterejser m.v.

Den 18. februar modtog Forsvarets Auditørkorps et anonymt brev, der rettede mistanke mod en militær chef for misbrug i forbindelse med repræsentation og tjenesterejser.

Efter en omfattende efterforskning med bistand fra Forsvarsministeriets Interne Revision besluttede auditøren den 17. august at standse efterforskningen i sagen. Auditøren oversendte samtidig sagen til vedkommende disciplinarchef til vurdering af spørgsmålet om, hvorvidt der kunne gøres et disciplinaransvar gældende mod den pågældende. Auditøren bemærkede endvidere, at den undersøgte rejseafregninger for fremtiden burde kontrolleres grundigt før godkendelse. Sagen er omtalt neden for.

Februar. Håndgranatulykke i Afghanistan

Den 19. februar gik en håndgranat af og sårede fem soldater i hovedlejren i Camp Bastion. Efter en undersøgelse af hændelsen afsluttede auditøren sagen. Hærens Kampskole anbefalede at der ved internationale operationer indførtes særlige foranstaltninger ved håndgranater. Sagen er omtalt nedenfor.

Juni. Vildfarne projektiler ved Raghammer Skydeterræn

Den 8. juni modtog Forsvarets Auditørkorps underretning om, at forsvarrets myndigheder havde iværksat undersøgelser af fund af projektiler i sommerhusområdet Boderne ud for Raghammer Skydeterræn på Bornholm.

Auditørerne i København indstillede efterforskningen, da det ikke var muligt at fastslå, hvornår de fundne projektiler var afskudt og overdrog resultatet af efterforskningen i sagen til de relevante myndigheder i forsvaret med henblik på en vurdering af de sikkerhedsmæssige aspekter og hvilke skridt, der skal foretages for at sikre mod gentagelse. Sagen er omtalt nedenfor.

September. "Jægerbog-sagen"

Den 11. september indgav Forsvarskommandoen anmeldelse mod en tidligere jægersoldat for videregivelse af fortrolige oplysninger i forbindelse med udgivelse af bogen "Jæger- i krig med eliten". Den pågældende er sigtet for pligtforsømmelse af særlig grov karakter efter militær straffelovs § 27, stk. 2, m.v.

Efter at dagbladet Politiken valgte at offentliggøre bogen, indgav Forsvarskommandoen politianmeldelse til Københavns Politi.

Sagerne verserer stadig.

September. "Oversættelses-sagen"

I kølvandet af "Jægerbog-sagen" indgav Forsvarskommandoen anmeldelse mod en afdelingschef

og en kommunikationschef for grov tjenesteforsømmelse i forbindelse med fremstilling af en arabisk oversættelse af bogen.

Efter den indledende efterforskning blev cheferne for henholdsvis Forsvarskommandoens IT-afdeling og Kommunikationssekretariat den 12. oktober sigtet for pligtforsømmelse af særlig grov karakter efter militær straffelovs § 27, stk. 2.

TV2 Nyhederne bragte den 15. december indslag, hvor det fremgik, at TV2 Nyhederne var i besiddelse af flere afhøringsrapporter fra den igangværende strafferetlige undersøgelse. Politirapporter og andre sagsakter i straffesager er af hensyn til efterforskningen ikke offentlige. Det er således ikke tilladt at videregive materiale fra en straffesag til sigtede eller andre, uden at dette på forhånd er godkendt af anklagemyndigheden.

Auditørerne i København indgav på denne baggrund umiddelbart efter politianmeldelse om formodet strafbar videregivelse af auditørrapporter.

Sagerne verserer stadig.

September. Fund af "dum-dum" ammunition i Afghanistan

Auditørkorpset indledte efterforskning i anledning af fund af ikke-autoriseret pistolammuniton ved den danske bataljon i Afghanistan. Tilstedeværelsen af den såkaldte "dum-dum ammunition" blev konstateret, efter at en soldat havde forlagt sin pistol, og denne blev indleveret til militærpolitiet. Herefter blev der iværksat en kontrol, som afslørede resten af den fundne ammunition.

Foreløbig er tre soldater fra DANCON/ISAF hold 8 sigtet for overtrædelse af militær straffelov § 36, stk. 2.

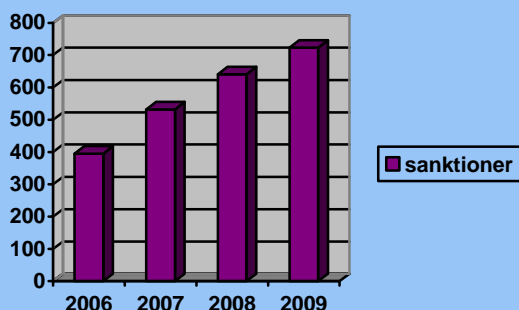
Sagen verserer stadig.

Sanktioner i militære straffesager i 2009

Forsvarets Auditørkorps har i 2009 registreret 2.015 sager under anklagevirksomheden og har i samme periode afsluttet behandlingen af 1.834 sager. 723 sager medførte strafforfølgning og en sanktion. Antallet af sanktioner er således steget med ca. 13 % i forhold til året før og ca. 36 % i forhold til 2007.

Sanktioner i militære straffesager

13 sager endte med fængselsstraf. Tre sager endte med ubetinget fængsel, heraf én sag, der indebærer en vilkårsovertrædelse i forhold til en tidligere dom, mens 10 fængselsstraffe blev gjort betingede.

Endvidere blev 15 sager afgjort med tiltalefrafald og resten med bøde.

Der kan være flere årsager til stigningerne i antallet af afgørelser med tiltalegrundlag. En del af forklaringen på stigningen skyldes formentlig, at militærpolitiet også i 2009 markant har forøget antallet af trafikkontroller. Det afspejler sig bl.a. i et svagt stigende antal sanktioner for overtrædelse af færdselslovgivningen. Overtrædelser af færdselsloven tegner sig for 57 % af alle sanktioner. Men der er også sket en vis stigning i antallet af sanktioner for overtrædelse af militær straffelov.

I de følgende afsnit beskrives en række af de sager, Auditørkorpset har behandlet i beretningsåret. Beskrivelsen omfatter alene sager, der er afsluttet med en sanktion i 2009. Der kan endvidere henvises til det uddybende statistiske materiale i beretningens bilagsdel.

Sanktioner for overtrædelse af militær straffelov

I dette afsnit beskrives behandlingen af overtrædelse af militær straffelov. Gennemgangen følger systematikken i loven.

Antallet af sanktioner for overtrædelse af militær straffelov er steget med 57 afgørelser.

De hyppigste overtrædelser af militær straffelov er fortsat sager om pligtforsømmelse efter § 27, ulovligt fravær efter § 25 og påvirkethed i tjenesten efter § 20. Fordelingen af sanktionerne fremgår af tabel 4.

Sanktioner for overtrædelse af militær straffelov udmåles efter generalauditørens bødekatalog (Meddelelse 7/2007), hvori der er fastsat vejledende minimumstakster for bøder for overtrædelser af militær straffelov.

Særligt om sager ved de udsendte styrker

Der er registreret et fald i antallet af sanktioner ved de udsendte styrker fra 56 i 2008 til 36 i 2009, svarende til et fald på 36 %.

Der var fire tilfælde af vagtforseelse efter militær straffelovs § 24 ved at falde i søvn på vagten. To sager vedrørte respektstridig opførsel efter § 13, to overtrædelser af § 20 og § 23 om beruselse og offentlig uorden begået i fritiden.

Der var 26 sanktioner for overtrædelse af militær straffelov § 27. Disse fordeler sig med 15 færdselsrelaterede overtrædelser, tre sager vedrørende forsøg på hjemtagelse af våben eller ammunitiondele, to sager vedrørende besiddelse af ulovlige knive, et tilfælde af tilsidesættelse af sikkerhedsregler, tre tilfælde af utilsigtet skudafgivelse, mens to havde efterladt våben uden opsyn.

Endelig var der et tilfælde af uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241 og et tilfælde af vold efter straffelovens § 244. Sagerne er omtalt andet steds i beretningen.

Pligter som underordnet

§§ 11 – 13 i militær straffelov regulerer de særlige pligter underordnet personel har i den militære orden, primært pligten til at adlyde en (lovlig) givne ordre og respekten for overordnede.

Der har i 2009 været et stigende antal sager om ulydighed. De enkelte sager rummer ofte flere elementer. Hovedforholdet kan således være rubriceret under militær straffelovs § 11, men kan i samme sag tillige rumme forhold om overtrædelse af militær straffelovs § 13, respektstridighed eller § 27, generel pligtforsømmelse.

Den vejledende bødetakst for overtrædelse af § 11 er 1.500 kr., der kan hæves under skærpende omstændigheder.

Ulydighed over for vagt og respektstridig opførsel

Sag 2008/002689

En konstabel vedtog en bøde på 2.000 kr. for en tidlig morgen at have undladt at efterkomme en vagts tjenstlige ordre om at standse og forevise ID-kort eller at have efterkommet ordren på klart utilfredsstillende måde, ligesom han gav vagten "fingeren", blottede sin bagdel og såvel inden for som uden for vagtbygningen fremkom med nedladende bemærkninger over for vagterne i det han blandt andet tiltalte dem med "du er en skændsel for forsvaret", "en lille lort" eller lignende.

Respektstridig optræden (§ 13)

Sag 2009/002728

En værnepligtig menig, der ikke ville med på øvelse, råbte forskellige skældsord, herunder "fuck af med jer" efter en foranstående kompagnichef, en kommandobefalingsmand og en holdfører. Han vedtog en bøde på 1.500 kr. for respektstridig optræden. Samtidig blev han meddelt påtaleopgivelse for lydighedsnægtelse, idet han efter det oplyste kunne have misforstået, at der var tale om en tjenstlig ordre om at deltage i den pågældende øvelse.

Ignoreret kompagnichef

Sag 2009/000646

En konstabel vedtog en bøde på 1.500 kr. for respektstridig opførsel ved en morgen at have ignoreret en kompagnichefs gentagne anmodninger om at gå uden om et kompagni soldater, der var

trådt an til morgenappel, og da kompagnichefen efterfølgende kontaktede ham, stoppede han kun efter megen tøven op og reagerede aggressivt, da kompagnichefen tog let fat i hans underarm for at få ham i tale.

Respektstridig opførsel over for vagtkommandør

Sag 2008/001006

En værnepligtig soldat blev ved Retten i Helsingør idømt en bøde på 1.250 kr. for overtrædelse af militær straffelovs § 13 ved en aften i ord og handling at have udvist respektstridig opførsel, der var egnet til at anfægte og tilsidesætte vagtens ret og pligt til at give ordre for at skabe ro. Soldaten havde i overværelse af andre kaldt vagten for en idiot og i øvrigt udtalt, at "han ikke var andet end en almindelig sergent uden særlig lang uddannelse". Pågældende havde tidligere modtaget tre disciplinære sanktioner for lignende forseelser.

Respektstridig opførsel over for vagt og damebesøg på kasernen

Sag 2009/000455

En værnepligtig menig vedtog en bøde på 2.200 kr. for pligtforsømmelse og respektstridig opførsel ved en sen nattetime at have skaffet sig selv og en civil kvinde adgang til kasernens område og ved i samme forbindelse – da forehavendet blev opdaget – at have tiltalt vagten med "du er kraftedeme nederen" og "fede røvhul" og "du skal nok blive husket", hvilket sidste blev gentaget over for en anden vagt.

I sidstnævnte sag blev hovedforholdet henført under militær straffelovs § 27, kaserneuorden.

Der er ikke truffet afgørelse om sanktioner for mytteri efter § 12.

Pligter som overordnet og sideordnet m.v. §§ 15-19

§§ 15-19 i militær straffelov regulerer de særlige pligter, som overordnet og sideordnet personel har i det militære system. Der er primært tale om pligten til at behandle underordnet personel ordentligt, stillingsmisbrug, krænkelse af underordnet og pligten til at gribe ind ved overgreb begået af overordnet personel eller mod sideordnede (ritualer og lignende). Der har ikke været sager af denne karakter i 2009.

Rusmidler m.v. §§ 20-23

§§ 20-23 i militær straffelov regulerer personellet's omgang med alkohol, euforiserende stoffer og lignende.

Der har i 2009 været 24 tilfælde af overtrædelse af § 20 om påvirkethed i tjenesten. Alle sager vedrørte alkoholindtagelse. Bødetaksten er som udgangspunkt 2.000 kr. Er forseelsen begået under vagttjeneste, eller er der tale om gentagelsestilfælde udmåles en bøde på 3.000 kr.

Der er tale om en særligt alvorlig situation, når misbruget finder sted i et missionsområde. Disse sager er imidlertid yderst sjældent forekomne. Der er i beretningen for 2008 omtalt en sag, hvor tre konstabler vedtog en bøde på 3.000 kr. for at have delt en joint hash.

Den typiske § 20 situation opstår, når en værnepligtig menig om morgenen i forbindelse med stueeftersyn eller lignende konstateres så beruset, at han ikke kan vågne, går vaklende, taler snøvle og usammenhængende og lignende. Gerningsindholdet er opfyldt, når pågældende ikke er i stand til at varetage sin tjeneste på fuld forsvarlig måde. Bevis for strafskyld ligger således snarere i registrering af pågældendes ageren og optræden end i måling af alkoholpromille. Der tages derfor kun sjældent blodprøve i denne type sager.

Gentagen beruselse

Sag 2009/000019

En sergent fra søvæernet vedtog en bøde på 3.000 kr. for i gentagelsestilfælde at have bragt sig i en tilstand, hvor han ikke var i stand til at varetage tjenesten på fuldt forsvarlig måde, idet han mødte til tjeneste på et fartøj, der lå ved kaj med en alkoholpromille på 1,88.

Vagt med skarpladt våben

Sag 2009/000055

En værnepligtig menig vedtog en bøde på 3.000 kr. for at have indtaget alkohol på et tidspunkt forud for planlagt tjeneste, hvorved han ikke var i stand til at varetage tjenesten som ledsagende vagt med skarpladt våben på fuldt forsvarlig måde.

Militær straffelov § 21 vedrører overtrædelse af promillegrænser på særlige områder, navnlig når sikkerhedsmæssige forhold begrunder det. Forsvarsministeriet har i marts 2009 udstedt en bekendtgørelse om promillegrænser på særlige områder for tjeneste i forsvaret, men der har ikke foreligget sager om overtrædelse i 2009.

Militær straffelov § 22 kriminaliserer besiddelse eller indtagelse af euforiserende stoffer på militært område eller i tjenesten. Soldater, der indtager stoffer i fritiden uden for det militære område, kan således ikke straffes efter militær straffelov § 22. De kan derimod efter omstændighederne straffes efter militær straffelov § 20.

Bødeniveauet i disse sager følger det bødeniveau, der gælder i civile sager. Minimumstaksten er for tiden 2.000 kr. for besiddelse af meget små kvanta hash eller andre stoffer til eget brug.

Der har i 2009 været 18 tilfælde om overtrædelse af § 22. I et enkelt tilfælde modtog en værnepligtig en dom på 7.000 kr. for besiddelse og overdragelse af 2 gram kokain samt et antal dopingmidler. I de øvrige tilfælde var der tale om besiddelse af meget små kvanta hash.

Bøderne blev udmålt i intervallet fra 1.500 kr. til 3.000 kr.

Offentlig uorden og synlig beruselse reguleres efter militær straffelov § 23. For at straffe efter bestemmelsen kræves, at man gennem beklædning eller lignende viser klart tilhørsforhold til forsvaret. Denne sidste betingelse skal dog ikke være opfyldt for så vidt angår tjeneste i udlandet.

Der har i 2009 alene været fem overtrædelser af bestemmelsen. De fire af tilfældene hørte sammen. I denne situation var nogle værnepligtige i forbindelse med landlov under togt kommet i internt slagsmål, hvorved de havde forstyrret den offentlige orden. I det femte tilfælde havde en sergent fra flyvevåbnet under udsendelse i missionsområde, men i sin fritid optrådt synligt beruset i en international lufthavn. I de tre første tilfælde blev der udmålt bøder på hver 1.500 kr. mens der i det sidste tilfælde blev udmålt en bøde på 2.000 kr.

Andre pligtforsømmelser

§§ 24 – 27 omfatter andre pligtforsømmelser end de ovenfor beskrevne. Der har inden for denne gruppe været to sager, der blev afgjort med fængsel, der i det ene tilfælde blev gjort ubetinget. 212 sager blev afgjort med bøde, mens 13 sager blev afgjort med tiltalefrafald.

Til sammenligning var der i 2008 henholdsvis 169 sager med bøde og 12 sager med tiltalefrafald.

Vagtforseelse efter § 24

Vagtforseelse efter § 24 tegner sig for fem sager. Der kan straffes for en vagtforseelse, når vagten er tiltrådt. Bøderne blev udmålt til mellem 2.000 kr. og 2.500 kr.

Alle sager vedrørte vagter, der har sovet på vagt. I fire af sagerne var der tale om forseelser begået under mission. Alle har i disse sager vedtaget en bøde på 2.500 kr. Det er ved bødeudmålingen i alle tilfælde blevet anset som en skærpende omstændighed, at området, de gjorde vagt i, jævnligt blev udsat for beskydning, at de var ansvarlige for sikkerheden i områder, hvor danske soldater opholdt sig eller var en del af adgangskontrollen i kontrollerede områder.

Den sidste sag vedrørte en konstabelev, der var faldet i søvn under bevogtning af tre militære køretøjer, der var læsset med ammunition og våbengenstande i et ubevogtet område nær Borrislejren. Den pågældende soldat vedtog en bøde på 2.000 kr.

Udeblivelse efter § 25

Udeblivelse efter militær straffelov § 25 hører sammen med § 27 til de hyppigst overtrådte bestemmelser i den militære straffelov.

Langt størstedelen af sagerne drejer sig om værnepligtige, der er udeblevet fra første mødedag ved Hærens Basis Uddannelse (HBU). Disse sager afgøres med bøder, der stiger ved gentagelse. Ved gentagelser ud over fire gange kan frihedsstraf idømmes. Andre – men færre sager – drejer sig om udeblivelse under militærtjeneste, hvor mere end 10 tjenestedages fravær anses som groft fravær og dermed en straffesag, hvor sanktionen er bøde. Den pågældende bliver som hovedregel hjemsendt med henblik på genindkaldelse til afvikling af ny militærtjeneste. Sager om fravær af kortere varighed afgøres med disciplinarmiddel.

I 2009 blev en sag afgjort med betinget fængsel, 142 sager afgjort med bøde, mens 10 sager blev afgjort med tiltalefrafald.

Forsætlig unddragelse af tjeneste efter § 25, stk. 2

Sag 2009/001658

En konstabelev vedtog en bøde på 1.500 kr. for overtrædelse af militær straffelovs § 25, stk. 2, ved at påføre sig/foregive sygdom. Soldaten havde to gange i perioden fra 29. juni til 3. juli 2009 telefonisk meldt sig syg. Det var i strid med sandheden, da han i stedet den 3. og 4. juli 2009 var taget til Roskilde Festival.

Forsætlig udeblivelse efter § 25, stk. 3

Sag 2008/001929

En overkonstabel blev ved Retten i Holstebro idømt 30 dages betinget fængsel for blandt andet overtrædelse af militær straffelovs § 25, stk. 3, ved ikke at være mødt til tjeneste på Flyvestation Karup med henblik på udsendelse til befalet tjeneste i Afghanistan. Retten fastslog, at udgangspunktet for overtrædelse af militær straffelovs § 25, stk. 3, er ubetinget fængsel. Som formildende omstændighed blev der dog i den konkrete sag lagt vægt på overkonstablens familiære problemer, herunder at forsvaret, der efter rettens vurdering burde være bekendt med disse, ikke havde foretaget sig noget i den anledning.

Militært hærværk efter § 26

Der har i 2009 ikke været sager om militært hærværk/bortkomst af militært materiel efter militær straffelov § 26.

Andre pligtforsømmelser efter § 27

Militær straffelov § 27 vedrører forhold om pligtforsømmelse, der ikke er reguleret i nogen af de øvrige bestemmelser. Forholdene er forskelligartet karakter, men kan på baggrund af de hidtidige afgørelser inddeles i nogle hovedkategorier.

Typetilfælde

- Sager om utilsigtet skudafgivelse uden for afladerør og med fare for personel. Der var seks af den type sager i 2009.
- Sager fra missionsområder, hvor de pågældende er i besiddelse af våben, der efter dansk lovgivning ikke er lovlige i Danmark, typisk springknive eller enhåndsbetjente foldknive. Der var fem sager af denne type i 2009. Se særligt afsnit om knive.
- Kaserneuorden med elementer af hærværk, kraftig beruselse, voldslignende adfærd o.a.
- Grove forglemmelser og brud på sikkerhedsbestemmelser blandt andet med hensyn til våben.
- Overtrædelse af færdsels- og sikkerhedsbestemmelser for køretøjer i missionsområderne udgør en relativ stor procentandel af overtrædelser efter § 27. Således blev 15 sager fra missionsområder afgjort efter denne bestemmelse i 2009. Bødeniveauet svarer til det, der gælder tilsvarende overtrædelser i Danmark.
- Andet, herunder privatkørsel i forsvarets biler, undlade at kontrollere rejseafregning, gentagne overtrædelser af disciplinarlovgivningen.
- Overtrædelse af toldreglerne ved at hjemsende cigaretter fra missionsområder uden toldberigtigelse. Sagerne afgøres efter de almindelige takster for afgiftsunddragelse, hvor bøden fastsættes til tre gange den aktuelle afgift, inklusiv toldværdi. Dvs. typisk ca. 1.000 kr. pr. karton cigaretter. Der har ikke været sager af denne karakter i 2009.

Der var i alt 65 sager om overtrædelse af § 27, der blev strafsanktioneret med bøde. I tre tilfælde blev der givet tiltalefrafald. Endelig blev der i et tilfælde afsagt en dom om ubetinget fængsel.

Fjernet kryptonøgle

Sag 2009/001302

Næstved Rets dom af 1. maj 2009

En marineoverkonstabel blev af retten idømt en straf på 30 dages fængsel for groft at have tilsi-

desat gældende sikkerhedsbestemmelser om kryptosikkerhed. Han havde i strid med sandheden attesteret, at en kryptonøgle, der var klassificeret som "hemmelig", var destrueret. I virkeligheden havde han taget den pågældende nøgle med hjem. Kryptonøgler anvendes til at modtage transmitteret klassificeret information i krypteret form. Kryptonøgler kan være interessante for fremmede efterretningstjenester, idet de kan anvendes til at dekode informationer, som har været anvendt af en enhed.

Benyttet tjenestecomputer til børneporno Sag 2009/000432

En seniorsergent blev sigtet for besiddelse af børneporno og grov pligtforsømmelse, idet han igennem en årrække havde benyttet tjenestecomputere til via internettet at se på pornografiske billeder og film, herunder børneporno. I forbindelse med sigtelsen blev han anholdt, og hans bopæl samt i hans rum og gemmer på arbejdspladsen blev ransaget. Ved den efterfølgende undersøgelse af det beslaglagte materiale hos politiets IT-efterforskningscenter, kunne det fastslås, at der var tale om pornografisk materiale, herunder børneporno, men det kunne ikke godtgøres, at billederne var omfattet af den daværende straffelovs § 235, stk. 2. Hertil krævedes nemlig, at billederne var aktivt lagret fra brugerens side, eller at man havde betalt for at se dem. Da de pågældende billedfiler kun var midlertidige internetfiler, blev påtale opgivet for dette forhold. Seniorsergenten vedtog en bøde på 3.000 kr. for overtrædelse af militær straffelovs § 27, stk. 1, grov pligtforsømmelse, ved igennem en årrække under tjenesten at have anvendt tre tjenestecomputere, i nogle tilfælde i timevis, til at se på pornofilm og pornobilleder, herunder børneporno, hvilket var til stor gene for flere af arbejdskollegaerne.

Lovgivningen er siden ændret, således at det nu ikke længere er et krav, at billederne er lagret.

Uautoriseret skydning med gevær M/95 Sag 2009/002226

En sergent var på skydebane, og mens skydningen midlertidigt var indstillet i forbindelse med en spisepause, og alle andre havde forladt banen, afgav han på eget initiativ 28 skud (svarende til et magasin) med gevær M/95 mod en målskive, han selv havde lavet og opsat ved kuglefanget. Den pågældende vedtog en bøde på 2.000 kr. for den uautoriserede skydning.

Opbevaring af ammunition Sag 2009/002240

En oversergent havde igennem nogen tid, i strid med gældende forskrifter, opbevaret 10 kanonslag, ca. 100 stk. løs ammunition og 3 stk. LYMA, løs ammunition til panserværnsvåben, i sit skab på kasernen, og efterfølgende efterladt effekterne på et bord på samme stue. Effekterne var blevet til overs efter en øvelse, og han havde ikke fået dem afleveret, som han skulle. Den pågældende vedtog en bøde på 2.000 kr.

Pligtforsømmelse af særlig grov karakter efter § 27, stk. 1, jf. stk. 2 Sag 2009/001505

En flyverspecialist deltog i et internationalt stævne for militære hundeførere i Schweiz. Under afslut-

ningsceremonien på et stadion, var han så påvirket af alkohol, at han faldt flere gange, bl.a. ned fra podiet, hvor han skulle op til præmieoverrækelse, ligesom han bemægtigede sig et Dannebrog, der var placeret på stadion og svingede rundt med det. Han indlod sig efterfølgende i slagsmål med en anden dansk deltager i stævnet. Den pågældende vedtog en bøde på 4.000 kr.

Forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed og andre forbrydelser under væbnet konflikt

De alvorligste bestemmelser i militær straffelov findes i § 27 a om strafskærpelse for tortur, §§ 28-35 om forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed og §§ 36-38 om andre forbrydelser under væbnet konflikt.

Der er ikke afgjort sager af denne karakter i beretningsåret.

Sanktioner for overtrædelse af straffeloven

Overtrædelse af straffeloven udgør fortsat en meget lille del af de militære straffesager. Der var således 13 sager om overtrædelse af straffelovens bestemmelser i 2009.

Våbenbesiddelse under særligt skærpende omstændigheder efter § 192 a Sag 2009/001186 Holstebro Rets dom af 15. marts 2010

Den 8. juni 2009 ved 23-tiden om aftenen afgav en 26-årig overkonstabel og en 19-årig konstabel i beruset tilstand 7 skarpe skud med en ældre mili-

tærriffel, karabiner 98B, Mauser. Skuddene blev afgivet ud gennem et vindue fra overkonstablen værelse på 1. etage i en beboelsesbygning på Holstebro Kaserne. Riflen tilhørte overkonstablen, som ikke havde våbentilladelse til den, og som igennem længere tid havde opbevaret den ulovligt i sit skab sammen med en vis mængde skarp ammunition. Skuddene blev afgivet som sigtede skud mod et træ i indkvarteringsområdet, der stod tæt på en anden beboelsesbygning samt på kasernens ydre hegn med offentligt skovområde med stisystem på den anden side. Et stykke bag

træet lå et idrætsanlæg. Der var på det pågældende tidspunkt ingen mennesker i området og dermed ikke konkret fare for nogen, men på grund af stedets beliggenhed var der potentielt risiko for, at andre kunne komme til skade. Byretten idømte de pågældende henholdsvis 8 og 6 måneders ubetinget fængsel.

Uagtsomt manddrab

Ved ankedom i februar 2009 stadfæstede Østre Landsret byrettens dom på fængsel i seks måneder for uagtsomt manddrab ved i februar 2008 utilsigtet at have ramt en kammerat med skud fra et let maskingevær. Sagen er i sin helhed udførligt omtalt i Årsberetning for 2008, side 38 f.

Vold

Tre sager angik vold efter straffelovens § 244. to sager (2009/000943 og 2009/001805) blev afsluttet med bøder på henholdsvis 2.000 og 3.000 kr.

I den tredje sag (2009/000392) havde en konstabel, der var udsendt til Kosovo, nikket en kollega en skalle med overfladiske læsioner af hovedet til følge. Ved udmåling af straffen lagde retten i formildende retning vægt på, at volden var udøvet ved udgangen til messen, hvorfor den blev sidestillet med restaurationsvold. Under hensyn til at skallen ikke var særlig hård, og at den alene medførte ringe skade, blev straffen udmålt til 30 dages betinget fængsel.

Trusler mod tjenestemand

En værnepligtig modtog en bøde på 3.000 kr. for i forlængelse af en anholdelse for respektstridig opførsel mod en militærpolitipatrulje at have fremsat trusler over for flere militærpolititjenestemænd.

Berigelseskriminalitet

Formueforbrydelser udgør kun en begrænset del af de militære straffesager. Der har i 2009 alene været seks tilfælde, der har ført til strafferetlig sanktion. Sagerne vedrørte henholdsvis tyveri, underslæb og bedrageri.

Tyveri

To sager vedrørte tyveri efter straffelovens § 276. Den ene sag blev afgjort med bøde. I den anden (sag 2009/001218) havde en værnepligtig menig dels stjålet penge og dankort fra en gæst på et diskotek, dels fra sit tjenestested stjålet et antal løse patroner og afskudte patronhylstre. Han havde endelig fra en kammerat på belægningsstuen stjålet penge og andre værdier for ca. 6.000 kr. Han havde endvidere opbevaret ammunitionsgenstandene på sin bopæl. Han blev idømt betinget fængsel i 30 dage.

To berigelsesforbrydelser vedrørte underslæb efter straffelovens § 278.

Underslæb og bedrageri m.v.

Sag 2008/000626

Næstved Rets dom af 20. februar 2009

En konstabel i søværnet havde i sin egenskab af fysisk træner for besætningen tilbudt at indkøbe løbedragter til alle interesserede. De interesserede indbetalte i alt 12.000 kr. i forskud til konstablen, men løbedragterne blev aldrig bestilt og leveret. Konstablen blev også dømt for bedrageri ved at have fået en kollega til at overføre 25.000 kr. til sin bankkonto, idet han fortalte, at han havde lagt samme beløb ud for at få repareret kollegaens bil hos en mekaniker, som han kendte. Endelig havde han anvendt en tjenestemobiltelefon i udlandet og herfra foretaget private opkald og sendt private SMS-beskeder for godt 38.000 kr.

Konstablen blev for underslæb, bedrageri og brugstyveri idømt fængsel i 4 måneder, der blev gjort betinget med vilkår om ulønnet samfundstjeneste.

Underslæb

Sag 2008/002635

Odense Rets dom af 2. marts 2009

En sergent i søværnet, der led af spillelidenskab, havde ad flere gange tilegnet sig i alt 17.000 kr. fra en forskudskasse, som han forvaltede.

Han blev for underslæb idømt fængsel i 60 dage, der blev gjort betinget med vilkår om ulønnet samfundstjeneste.

De to sidste bedragerisager vedrørte forsøg på uretmæssigt at få udbetalt ydelser fra forsvaret.

Forsøg på bedrageri ved hjælp af falsk lægeerklæring

Sag 2008/002069

Esbjerg Rets dom af 28. januar 2009

En marinekonstabel forsøgte at få forsvaret til at udbetale sig tilbageholdt løn på godt 40.000 kr., idet han fremsendte en falsk lægeerklæring, hvorefter han grundet sygdom var varigt uarbejdsdygtig. Forehavendet lykkedes ikke, da det forinden blev afsløret, at lægeerklæringen var falsk. Marinekonstablen blev fundet skyldig i forsøg på bedrageri efter straffelovens § 279, ulovlig udeblivelse efter militær straffelovs § 25 og dokumentfalsk efter straffelovens § 171.

Marinekonstablen blev straffet med 60 dages betinget fængsel samt vilkår om at undergive sig tilsyn af Kriminalforsorgen med henblik på personlig støtte. Retten lagde ved strafudmålingen i formil-

dende retning vægt på tiltaltes skrøbelige psykiske tilstand, og at han i forbindelse med sagen var blevet afskediget fra forsvaret.

Der har herudover været en større strafferetlig undersøgelse om misbrug af forsvarets midler, blandt andet i forbindelse med tjenesterejser, overnatninger og forplejning. Sagen er omtalt andetsteds i beretningen.

Andre overtrædelser af straffeloven

Der har herudover været et enkelt tilfælde af hærværk efter § 291 og et enkelt tilfælde af blufærdighedskrænkelse efter § 232.

Hærværk på kaserne

Sag 2008/003102

En konstabelelev var mødt op på kasernen for, at hente sine personlige ting. Såvel hans militære som private effekter stod på værelset. Han havde ikke fået nøglen med til døren, hvorfor han sparkede døren op og tog sine personlige effekter.

For at forklare sig over for sine værelseskammerater, satte han en seddel på døren, hvorpå han havde skrevet *"Undskylder døren drenge Hilsen ..."*. Udover bøden på 2.100 kr. vedtog han at betale godt 4.000 kr. i erstatning for den ødelagte dør og lås m.v.

Blufærdighedskrænkelse

Sag 2008/002137

En værnepligtig menig havde vist sig nøgen over for en kvindelig kollega og opfordret til, at de skulle gå i bad sammen. Han vedtog for blufærdighedskrænkelse et bødeforelæg på 2.000 kr.

Sanktioner for overtrædelse af færdselsloven

Overtrædelser af færdselsloven udgjorde med 412 sanktioner 57 % af samtlige 723 sanktioner i 2009. Dermed er færdselslovsovertrædelser langt den hyppigste forseelse inden for de militære straffesager.

Ved strafudmålingen følges taksterne i Rigsadvokatens bødekatalog. Færdselsforseelser uden for færdselslovens område kan efter omstændighederne sanktioneres efter militær straffelov § 27.

Der er registreret en stigning i antallet af sanktioner for overtrædelse af færdselsloven med godt 7 % fra 2008 til 2009. En del af stigningen vedrører sager om manglende kørekort, lys og håndholdt mobiltelefon.

Bødekataloget

Bøder for overtrædelse af færdselsloven udmåles efter Rigsadvokatens bødekatalog (Meddelelse 4/2000 om sanktionspåstande m.v. i færdselssager). Bødekataloget revideres løbende i lyset af ny lovgivning eller domspraksis.

Minimumsbøden er som udgangspunkt 500 kr., og bøden ved flere overtrædelser af færdselsloven udmåles ved at sammenlægge den normale takstmæssige bødestraf for hver overtrædelse, selvom overtrædelserne begås ved én eller flere handlinger (absolut kumulation).

Der udmåles en skærpet bøde for en række nærmere opregnede overtrædelser af færdselsloven, der af lovgiver vurderes som værende "trafikfarlige". Det gælder f.eks. også i gentagelsestilfælde.

Hastighedssager

Hastighedssager har således navnlig siden politiet har taget Automatisk Trafikkontrol (ATK) i brug udgjort en stor del af færdselssagerne.

Automatisk Trafikkontrol (ATK)

Justitsministeriet besluttede i marts 2009 på baggrund af Færdselssikkerhedskommissionens handlingsplan at udvide ATK.

ATK kontrollerer herefter

- hastighed
- sikkerhedsseler
- brug af mobiltelefon og
- manglende forreste nummerplade.

Det betyder, at bilister, som bliver fotograferet af ATK, fordi de kører for stærkt, også vil modtage bøder, hvis de har overtrådt reglerne om brug af sikkerhedsseler, brug af håndholdt mobiltelefon, eller hvis bilen ikke er forsynet med nummerplade foran.

Ordningen blev udvidet i marts 2009 til også at omfatte manglende brug af sikkerhedsseler, brug af håndholdte mobiltelefoner og manglende forreste nummerplade.

En række af de nye sager omfatter endvidere sager om automatisk trafikkontrol, der ikke er omfattet af den militære retspleje, fordi føreren er civil ansat i forsvaret m.v. Disse sager bliver efter en undersøgelse overdraget til politiet og den civile anklagemyndighed til behandling.

Der var i 2009 116 sager om overtrædelse af færdselslovens § 4. Sagerne vedrører dels hastighedsforseelser på baggrund af hastighedskontrol-

ler på militære tjenestesteder, hvor der typisk er en hastighedsbegrænsning på 40 km/t eller lavere, dels fra manglende efterlevelse af skilteanvisning, eksempelvis ved ikke at gøre holdt ved stoplinje og lignende. Sagerne er typisk anmeldt af militærpolitiet.

Auditøren udsendte et antal bødeforlæg for hastighedsovertrædelser på et kaserneområde. Der blev i en sag sået tvivl om, hvorvidt skiltningen på området var korrekt og tilstrækkelig. Auditøren besluttede på denne baggrund at foretage en gennemgang af sager fra området med henblik på at vurdere, om bøderne skulle tilbagekaldes. Auditøren annullerede herefter syv allerede vedtagne og betalte bøder.

Der var 151 sager om overskridelse af de generelle hastighedsgrænser i færdselslovens § 42. De fleste bøder for hastighedsovertrædelse lå i intervallet 500 til 1.000 kr. Der er således tale om et relativt stort antal færdselsforseelser, de fleste dog med en relativ lille procentvis overskridelse.

Udover bøde for overtrædelse af færdselslovgivningen, blev der også i 63 tilfælde givet et klip i kørekortet.

Sikkerhedsseler og håndholdte mobiler

72 førere og passagerer modtog et bødeforelæg på 500 kr. for ikke at anvende sikkerhedssele under kørslen i militære køretøjer eller på militært område, mens 12 kørte med håndholdt mobiltelefon.

Disse sager er typisk anmeldt af militærpolitiet i forbindelse med færdselskontrol på militære områder eller i forbindelse med militære øvelser.

Spirituskørsel og alvorligere færdsels-sager

Antallet af alvorligere færdselssager, herunder sager om spirituskørsel og sager, der har medført førerretsfrakendelse, er fortsat begrænset.

I 2009 blev der i 13 tilfælde givet betinget frakendelse, kørselsforbud eller ubetinget frakendelse. 5 tilfælde vedrørte spiritussager, mens de resterende vedrørte hastighed eller kørselsfejl.

Bødeniveauet for spirituskørsel

Det nuværende bødeniveau er fastlagt ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven (Sanktionsfastsættelse i sager om spirituskørsel m.v.). Det er i bemærkningerne til det pågældende lovforslag forudsat, at spirituskørsel med en promille mellem 0,51 og 2,00 som udgangspunkt skal straffes med en bøde svarende til 1 måneds nettoløn gange promillen.

I gentagelsestilfælde, eller hvis promillen overstiger 2,00, skal der som udgangspunkt fastsættes en frihedsstraf.

Eksempel

Sag 2008/002307

Aalborg Rets dom af 16. marts 2009.

En oversergent blev ved retten idømt betinget fængsel i 20 dage, med vilkår om struktureret kontrolleret alkoholbehandling, en tillægsbøde på 16.000 kr. samt ubetinget frakendelse af førerretten i tre år for spirituskørsel og uberettiget brug af militært køretøj, ved efter arbejdstidsophør i messen at have indtaget betydelige mængder alkohol for herefter uberettiget at have benyttet en af forsvarets biler.

Han blev stoppet af vagten ved tankstationen og havde ved alkoholtesten en promille på 3,14.

Sanktioner for overtrædelse af særlovgivningen i øvrigt

Der har i 2009 foreligget et begrænset antal overtrædelser af den øvrige strafbelagte særlovgivning, herunder sager om ulovlige dopingstoffer og overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen m.v.

Der var otte sager om overtrædelse af våbenlovgivningen. Seks af sagerne blev afgjort ved bødeforelæg på mellem 2.000 kr. og 5.000 kr. To sa-

ger blev indbragt for retten, der afgjorde den ene sag med bøde, mens den anden sag blev afgjort med en advarsel. Tre sager drejede sig om besiddelse af mindre kvanta skarp og løs ammunition. De øvrige sager drejede sig om besiddelse af ulovlige knive, herunder enhåndsbetjente foldeknive, der kan fastlåses i udfoldet position. Dette tema behandles særskilt neden for.

Farum-sagen

Sag 2009/001491 og 2008/002476

I slutningen af 2005 var Farum Kommune ved hjælp af civile entreprenører i færd med at omdanne den tidligere Farum kaserne til bebyggelsen Farum Nord. Da arbejdere fandt to øvelshåndgranater i et vandhul, tilkaldte man personel fra Ammunitionsrydningskompagniet, og der blev indgået aftale med forsvaret om, at slammet skulle gennemgås af forsvaret.

Opgaven blev placeret hos Hærens Ingeniør- og ABC Skole på Skive Kaserne om nødvendigt med støtte fra Ammunitionsrydningskompagniet. Arbejdet blev påbegyndt den 5. december 2005 og blev midlertidigt standset den 12. december 2005, da flere medarbejdere havde følt sig syge under arbejdet. Efter at de var blevet forsynet med åndedrætsværn, blev arbejdet genoptaget. 23 militært ansatte havde fra den 5. til 12. december 2005 på den daværende Farum Kaserne udført arbejde i opgravet slam, der indeholdt forskellige skadelige kemiske stoffer og materialer, hvorved flere fik gener heraf, og en overkonstabel blev forgiftet med en varig skade til følge.

Der blev efterfølgende indledt i hvert fald en arbejdsskadesag, der godtgjorde, at vandhullet indeholdt gift, formentlig til bekæmpelse af insekter. Analyser af slammet viste tillige, at det indeholdt olie, diesel og tungmetaller.

Den 9. oktober 2008 indgav Hærens Konstabel- og Korporalforening anmeldelse mod Forsvarskommandoen for overtrædelse af arbejdsmiljøloven. Sagen blev herefter efterforsket og forelagt Arbejdstilsynet, der vurderede, at Forsvarskommandoen som arbejdsgiver var ansvarlig for, at arbejdet ikke var planlagt, tilrettelagt og udført fuldt forsvarligt og uden, at der var truffet effektive foranstaltninger til beskyttelse af de beskæftigede mod påvirkning af sundhedsskadelige stoffer eller materialer. Forsvarets Auditørkorps forelagde herefter Forsvarskommandoen en bøde på 30.000 kr. Bøden blev vedtaget.

Våbenloven - knive

Indledning

I den forrige beretning blev det oplyst, at Folketinget i 2008 ændrede våbenloven (lov nr. 500 af 17. juni 2008), således at straffen for ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder blev skærpet væsentligt, således at der fremover skulle straffes med fængsel, medmindre særlig formildende omstændigheder begrunder en bødestraf. Lovændringen trådte i kraft den 1. juli 2008 og blev indarbejdet i Rigsadvokatens Meddelelse nr. 6/2005 om sanktionspåstande i våbenlovssager.

I det følgende redegøres for udviklingen på området i 2009, herunder forsvarets regulering og påtale- og sanktionspraksis.

Forsvarskommandobestemmelse 642-0

Forsvarskommandoen tog i slutningen af 2008 skridt til at få skabt klarere regler for bæring af knive i forsvaret. Forsvarskommandoen udsendte således i december 2008 nogle foreløbige retningslinjer, og mens arbejdet med udgivelsen af en bestemmelse pågik, blev der i februar udsendt en cirkulæreskrivelse, hvori der også blev advaret om de ansættelsesretlige konsekvenser af en fængselsstraf. Skrivelsen blev fulgt op af en artikel på hjemmesiden – "En ulovlig kniv kan sende dig i fængsel".

Den 26. juni 2009 udsendte Forsvarskommandoen bestemmelse 642-0 om bæring af knive og øvrige blankvåben i forsvaret. Hensigten med bestemmelsen er at mindske risikoen for, at soldater fremover – på grund af misforståelser eller andet – kommer på kant med knivloven.

Bestemmelsen indebærer, at ansatte i forsvaret som udgangspunkt skal have knive og andre blankvåben *udleveret* af forsvaret, hvis de har behov for sådanne til brug i tjenesten. Knive, udleveret af forsvaret, er efter våbenlovens § 8 ikke omfattet af lovens forbudsbestemmelser, så længe de anvendes tjenstligt.

Illustration fra Forsvarskommandoens artikel "En ulovlig kniv kan sende dig i fængsel".

Bestemmelsen begrænser samtidig adgangen til for forsvarets personel at medbringe og anvende private knive på arbejdspladsen. Man kan dog fortsat medbringe en foldekniv, hvis den har en klinge på højst 7 cm. Dog må den uanset klingens længde ikke kunne fastlåses i udfoldet position.

Højesteret domme fra december 2009

Højesteret har haft lejlighed til at tage principiel stilling til spørgsmålet og afsagde den 15. december 2009 dom i to sager om ulovlig besiddelse af knive uden anerkendelsesværdigt formål i det offentlige rum. Lovens hovedregel er 7 dages fængsel i disse sager, men Højesteret kom frem til, at der kan foreligge konkrete omstændigheder, der fører til valget af en anden sanktion. Højesteret nedsatte straffene til en bøde 3.000 kr., fordi besiddelsen i begge tilfælde kunne tilskrives forglemmelse fra de tiltaltes side.

Strafpåstande

Rigsadvokaten meddelte i Rigsadvokaten Informerer Nr. 3/2010, at det på baggrund af dommene må tages i betragtning, at formålet med knivforbuddet og strafskærpelsen navnlig har været at undgå, at unge tager kniv med sig ud i aften- og nattelivet, og at formålet ikke har været at forhindre almindelig brug af knive som værktøj.

Det følger således af Højesterets præmisser, at der skal tages hensyn til en lang række konkrete forhold ved afgørelsen af, om der i førstegangstilfælde skal anvendes straf af 7 dages fængsel eller bøde, herunder:

- knivens art (er det f.eks. en kniv, som normalt ikke kan besiddes uden tilladelse, jf. våbenbekendtgørelsens § 15),
- hvordan kniven nærmere er besiddet (har vedkommende haft kniven på sig, med sig eller i sin bil, i lommen på almindeligt tøj eller arbejdstøj, i en taske eller pakke, i en bildørs sidelomme eller værktøjskasse osv.),
- tiden og stedet, hvor vedkommende befinder sig, og
- hvorfor vedkommende befinder sig i den pågældende situation, og hvorfor kniven er med (er kniven f.eks. med vilje medtaget til et offentligt tilgængeligt sted uden anerkendelsesværdigt formål, eller er kniven ved en forglemmelse medtaget hjemmefra), samt troværdigheden af tiltaltes forklaring herom.

Det vil f.eks. sige, at i tilfælde, hvor gerningsmanden er antruffet i nattelivet ved eller på f.eks. et diskotek eller værtshus, vil det klare udgangspunkt derfor også fremover være, at der bør nedlægges påstand om fængselsstraf.

Strafpåstandene i de tilfælde – hvor ovennævnte vurdering fører til, at der ikke bør nedlægges påstand om fængselsstraf i førstegangstilfælde – er herefter afhængig af, om forholdet samtidig udgør en overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1.

- bøde 3.000 kr.
- bøde 5.000 kr. (hvis forholdet samtidig udgør en overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1).

Fører vurderingen fører til, at der bør nedlægges påstand om fængselsstraf i førstegangstilfælde, skal der som hidtil nedlægges påstand om fængsel i 7 dage.

Rigsadvokaten forventer at udsende en mere detaljeret vejledning i løbet af foråret 2010.

Rigsadvokatens vejledning vil også være retningsgivende for behandlingen af militære straffesager.

Praksis i militære straffesager

Skal der udmåles en bøde, følges Rigsadvokatens retningslinjer. Der er nedenfor redegjort for nogle militære straffesager om soldaters besiddelse af kniv, der er afgjort i 2009. Forholdene er begået forud for Forsvarskommandoens bestemmelse.

Undskyldelig uvidenhed gav en advarsel Hjørring Rets dom af 22. januar 2009

En marineoverkonstabel på Søværnets Sergent- og Grundskole blev under en ransagning fundet i besiddelse af en ulovlig enhandsbetjent foldekniv. Kniven blev alene anvendt tjenstligt, men var anskaffet for egen regning og på anbefaling af en af marineoverkonstablen overordnede på skolen, da den svarede til den type kniv, der blev udleveret til skolens instruktører. Retten fandt marineoverkonstabelen skyldig i overtrædelse af våbenloven, men fandt, at han havde handlet i undskyldelig uvidenhed eller i undskyldelig misforståelse af retsregler, fordi han som elev på skolen måtte kunne gå ud fra, at undervisernes vejledninger og instruktioner var lovlige. Retten afgjorde herefter sagen med en advarsel.

Bøde 5.000 kr. for besiddelse af ulovlig
kniv i lufthavn
Sag 2009/000027

En soldat blev i oktober 2008 i Københavns Lufthavn Tårnby fundet i besiddelse af en enhandsbetjent foldekniv med en klingelængde på mere end 7 cm.

Han vedtog et bødeforelæg på 5.000 kr. for overtrædelse af våbenbekendtgørelsen.

Bøde 2.000 kr. for besiddelse af enhandsbetjent foldekniv i øvelsesterræn
Sag 2009/000245

En soldat blev i januar 2009 fundet i besiddelse af en enhandsbetjent foldekniv af mærket "Leatherman Wave" i forbindelse med en øvelse i Oksbøl Øvelsesterræn. Auditøren lagde i formildende retning vægt på, at en overordnet til en vis grad havde givet udtryk for at acceptere private knive, selv om det samtidigt var tilkendegivet, at personalet kun måtte bære de af forsvarrets udleverede knive.

Han blev forelagt en bøde på 2.000 kr. for overtrædelse af våbenbekendtgørelsen.

Udvalgte sager afsluttet uden tiltale

Sager indledt i 2009

Der er ovenfor omtalt en række efterforskninger der er indledt i beretningsåret. Flere af disse sa-

ger er afsluttet uden en sanktion. I det følgende omtales nogle af disse sager.

Offentliggørelse af foto på Facebook

Sag 2009/000134 og 2009/000126

Tv-programmet 21 Søndag bragte den 18. januar 2009 omtale af flyveroverkonstabel M's Facebook-profil, der indeholdt et foto af to tilfangetagne og bagbundne civile.

Auditørkorpsets efterforskning i sagen klarlagde, at billedet var optaget i oktober 2003 under M's tjeneste på Irak hold 2 (2003-2004). M afviste at have taget billedet. Det hidrørte fra en CD-rom med private fotos, der var blevet udvekslet mellem M og hans kollegaer efter missionen. Det kunne ikke fastslås, hvem der havde taget billedet, om det var til tjenstlig eller privat brug, eller om de fotograferede var irakere mistænkt for kriminalitet. Undersøgelsen klarlagde endvidere, at der på tidspunktet for den pågældende mission ikke var klare direktiver – skriftlige som mundtlige – om personellets anvendelse af privat fotoudstyr og efterfølgende brug af optagne fotos.

Den 17. marts 2009 indstillede auditøren efterforskningen, fordi M efter alt foreliggende ikke fandtes at have gjort sig skyldig i strafbart forhold i forbindelse med offentliggørelsen af det pågældende billede på sin Facebook-profil. Det blev ved afgørelsen lagt til grund, at forholdet ikke var af en sådan grovhed, at den pågældende havde gjort sig skyldig i overtrædelse af straffelovens § 264 d eller den militære straffelovs § 27 om pligtforsømmelse af grovere karakter.

Auditøren videresendte herefter sagen til disciplinarchefen til vurdering af, om M havde overtrådt den militære disciplinarlov.

Misbrug i forbindelse med tjenesterejser

Sag 2009/000376

Auditøren indledte på baggrund af et anonymt brev efterforskning mod en militær chef for misbrug i forbindelse med repræsentation og tjenesterejser.

Sagen drejede sig i store træk om en del tilfælde af mere eller mindre velbegrundede tjenesterejser med overnatning på hotel og indtagelse af måltider, hvor hoteldispositionsløbet var overskredet i større eller mindre grad (der var overvejende ikke

tale om aftalehoteller) og hvor udgiften til fortæring og drikkevarer (i hovedsagen vin) i mere eller mindre væsentlig grad oversteg, hvad der efter auditørens opfattelse måtte anses for rimeligt. Officeren rejste efter regning og var dermed ifølge bestemmelserne berettiget til refusion af *rimelige merudgifter* til måltider og lignende mod dokumentation.

Der var også tale om enkelte kontaktarrangementer mv., hvor prisen pr. deltagende person (fastsat i økonomihåndbogen) var endog væsentligt overskredet i et par tilfælde.

Der var endvidere tale om afholdelse af seminar med overnatning og bespisning uden for tjeneste-

stedet (på ikke-aftalehotel), hvor udgiften pr. deltager lå langt over det acceptable.

Auditøren indstillede efterforskningen i sagen, da mange af forholdene var strafmæssigt forældede, og da øvrige forhold af forskellige grunde ikke var egnede sig til at blive afgjort som straffesag. Auditøren oversendte den til disciplinarchefen og bemærkede, at den undersøgte rejseafregninger for fremtiden burde kontrolleres grundigt før godkendelse.

Det er oplyst, at der er indledt en tjenestemandundersøgelse mod officeren (for tjenesteforseelser efter tjenestemandsløven gælder der ikke nogen forældelsesfrist).

Vildskud på Raghhammer Skydeterræn - Bornholm

Sag 2009/001209 og 2009/001693

Den 8. juni modtog Auditørerne i København underretning om, at forsvarets myndigheder havde iværksat undersøgelser af fund af projektiler i sommerhusområdet Boderne ved Raghhammer Skydeterræn. Auditøren indledte herefter efterforskning i sagen og foretog herunder gerningsstedetsbesigtigelse, afhøringer af skydeledere, terrænansvarlige, forsvarets våbenekspert, og en række beboere i området.

Auditørerne lagde på baggrund af efterforskningen i sagen til grund, at de to fundne 12,7 mm projektiler fra et tungt maskingevær hidrørte fra Raghhammer Skydeterræn. Auditørens undersøgelse godtgjorde, at den mest sandsynlige forklaring på projektilernes nedslag i sommerhusene, skyldtes menneskelige fejl i form af skydning ud over sidebegrænsningerne, fx i forbindelse med kørende skydeøvelser. Efterforskningen gav ikke et entydigt svar på, hvornår projektilerne måtte være affyret, og det var dermed ikke muligt at identificere en ansvarlig for selve affyringen af projektilerne. Da tidspunktet ikke kunne fastlægges, var det ikke været muligt at foretage en vurdering af, om der er sket regelbrud ved den givne skydeøvelses generelle udførelse.

Auditørerne i København indstillede herefter efterforskningen og overdrog resultatet af efterforskningen i sagen til de relevante myndigheder i forsvaret med henblik på en vurdering af de sikkerhedsmæssige aspekter og hvilke skridt, der skal foretages for at sikre mod gentagelse. Grundejerforeningen klagede over afgørelsen til generalauditøren, der tiltrådte auditørens afgørelse.

Afrapportering af undersøgelser indledt i 2008

I beretningen for 2008 blev der omtalt nogle undersøgelser, der var blevet iværksat i årets løb. Nogle af disse undersøgelser er afsluttet uden sanktion og omtales i dette afsnit.

Vådeskudsulykke i Hevring skydeterræn Sag 2008/002293

Den 3. oktober 2008 blev en soldat fra 1. Lette Opklaringseskadron ramt i overarmen af et skud under øvelse i Hevring Skydeterræn.

Auditøren lagde på baggrund af en erklæring fra Hærens Kampskole til grund, at 1/3 meter-reglen (SIKKAV kap. 17) var overtrådt. Det måtte være skytternes ansvar, at denne regel overholdes, men skydeleders ansvar, at der vælges en bane, så skytterne ikke kommer i vanskeligheder med hensyn til overholdelse af reglen.

Det var ikke tilfældet, da skytterne ikke havde kunnet skyde mod erkendte mål fra deres stillinger, uden at reglen blev overtrådt. Ansvar herfor var reelt skydelederens. Auditøren fandt dog ikke, at forsømmelsen var så grov, at der burde rejses tiltale for overtrædelse af militær straffelov og indstillede efterforskningen.

Auditøren oversendte herefter sagen til disciplinarchefen, der fandt, at den valgte bane og skydningens karakter med opdelte hold og hastige spring fordrede særlig bevågenhed omkring sikkerheden, og derfor burde have medført inddragelse af flere sikkerhedsbefalingsmænd. Sagen

blev derfor afsluttet med en tilrettevisning af skydelederen.

Vådeskudsulykke under øvelse i Sverige- Sag 2008/002703

Den 6. november 2008 deltog soldater fra Frømandskorpset i en fælles dansk-svensk skydeøvelse i Karlsborg i Sverige. Øvelsen blev koordineret af det svenske forsvar, der også havde det generelle ansvar for afviklingen af øvelsen.

Under øvelsen blev to danske soldater ramt af skud i benene.

De svenske myndigheder nedsatte en undersøgelseskommissionen, der havde til opgave at klarlægge hændelsesforløbet og om gældende sikkerhedsbestemmelser var blevet fulgt, mens eventuelle ansvarsspørgsmål skulle udredes af det svenske politi.

Den svenske undersøgelseskommission fandt, at ulykken skyldtes et sammentræf af flere omstændigheder, idet bl.a. den planlagte skydning blev ændret under afviklingen af øvelsen og skydeskiven var fejlplaceret (der manglede kuglefang bagved). Endvidere befandt de to soldater, der blev ramt, sig inden for skydezonen. Det svenske politi agter efter det oplyste ikke at gøre ansvar gældende i anledning af ulykken.

Auditøren fandt efter en gennemgang af sagen, at de deltagende danske soldater ikke havde begået fejl og indstillede efterforskningen.

Særlige undersøgelser i strafferetsplejens former

Arbejdsulykke på Fighter Wing Skrydstrup

Sag 2008/002797

Arkivfoto
Flyvertaktisk
Kommando

Den 18. november 2008 kom en klarmelder ved Fighter Wing Skrydstrup alvorligt til skade, da han under indhaling af et F16 fly blev kørt over.

Efterforskningen klarlagde, at to klarmeldere ankom til et shelter om aftenen med henblik på, at den ene skulle indhale et fly. Den anden skulle egentlig videre og indhale et andet fly, men havde forinden tid til at hjælpe med det første fly, hvilket der var en vis praksis for. Der var ikke på forhånd aftalt noget om rollefordelingen, men de var vant til at arbejde sammen, og begge havde stor erfaring med indhalingsmanøvren. På et tidspunkt gav den ene klarmelder signal til piloten om at slække på bremsen med henblik på indhaling, idet han ikke så, at den anden klarmelder befandt sig ved flyets venstre vingetank. Denne blev imidlertid væltet omkuld af en wire, der strammedes til, hvorefter flyets venstre hovedhjul kørte baglæns henover hans venstre ben med alvorlig skade til følge.

I juli 2009 indstillede auditøren efterforskningen, idet ingen af de involverede vurderedes at have handlet forsætligt eller med den fornødne uagtsomhed, til at der kunne gøres et strafferetligt ansvar gældende. Sagen blev i stedet sendt til disciplinarchefen med henblik på at vurdere, om et eventuelt disciplinaransvar kunne gøres gældende.

Erstatningssager

Auditørkorpset behandler lejlighedsvis sager, hvor der rejses krav om erstatning, efter at en straffesag er endeligt afgjort. Sagerne afgøres af auditørerne og generalauditøren efter bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 93 a om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning.

Det følger af retsplejelovens kapitel 93 a om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, at en person, der har været udsat for *straffeprocessuelle indgreb*, efter bestemmelserne i retsplejelovens § 1018 a og § 1018 b har adgang til at rejse krav om erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk skade. Det følger endvidere af bestemmelsen i retsplejelovens § 1018 h, at der er mulighed for at rejse krav om erstatning for myndighedernes ansvarspådragende handlinger under strafforfølgningen.

Efter retsplejelovens § 1018 a kan der ydes erstatning til den, der har været anholdt eller vare-tægtsfængslet som led i en strafferetlig forfølg-

ning, og efter retsplejelovens § 1018 b kan der ydes erstatning til den, som har været udsat for andre straffeprocessuelle indgreb som led i en strafferetlig forfølgning.

Fremsættelse af en sigtelse og tiltalerejsning, herunder tilstedeværelse ved de dertil knyttede afhøringer og retsmøder, er i almindelighed ikke straffeprocessuelle indgreb, der er omfattet af retsplejelovens § 1018 b, jf. tillige lovens forarbejder, FT 1977-78, till. A, sp. 2402-2403.

Administrative afgørelser om erstatningsspørgsmålet kan indbringes for domstolene, hvis den erstatningssøgende ønsker det.

Rigsadvokaten fastsætter årligt de takstmæssige beløb for ikke-økonomisk skade (tort m.v.) i en Meddelelsen, der også omfatter takster for salær til advokat for behandling af erstatningssagen. Taksterne finder også anvendelse i militære straffesager.

Afslag på erstatning i anledning af strafforfølgning

Sag 2008/000768 og j.nr. 04-7029-142

Ved Københavns Byrets dom af 3. marts 2010 blev Forsvarets Auditørkorps frifundet for et erstatningskrav fra 4 MP-sergenter, der havde fremsat krav om en tortgodtgørelse på 50.000 kr. hver.

En enig domsmandsret fandt, at mistanken mod de erstatningssøgende var begrundet i et sådant omfang, at betingelserne for at sigte og senere tiltale de erstatningssøgende for overtrædelse af militær straffelovs § 15 var opfyldt. Retten fandt derfor ikke godtgjort, at Auditørkorpset havde handlet culpøst.

Byretten fandt endvidere ikke, at gennemførelsen af sagen mod de erstatningssøgende havde været af en så ekstraordinær karakter, det kunne begrunde erstatning efter retsplejelovens § 1018 b (dissens). Dommen er ikke anket. Sagen er beskrevet i beretningen for 2008.

Særligt om efterforskning af sager i internationale missionsområder

Indledning

Forsvaret udsendte også i 2009 militære styrker til en række lande. De to største kontingenter var indsat i Afghanistan og i Kosovo. I 2009 blev syv danske soldater dræbt i kamp eller ved angreb på danske styrker i Afghanistan.

Auditørkorpsets virksomhed blev derfor også i 2009 præget af tjenesten i de internationale missioner og de særlige krav, som stilles til efterforskningen af straffesager, ulykker og kamphandlinger i udlandet og ikke mindst i et missionsområde.

Auditørkorpsets efterforskere foretager som udgangspunkt udrykninger til missionsområder med henblik på efterforskning m.v. i militære straffesager, hvor der er mistanke om strafbart forhold begået af dansk militært personel, og hvor sagens karakter og/eller omfang kræver efterforskning ved auditorfuldmægtig.

Desuden sker udrykning i sager, hvor der er behov for undersøgelse af dansk militært personels magtanvendelse, som resulterer i døde eller alvorligt sårede civile, og hvor der ikke er tale om egentlige kamphandlinger. Auditørkorpset foretager endvidere typisk udrykning til hændelser og ulykker, hvor dansk personel er dræbt eller alvor-

ligt tilskadekommet. Auditørkorpset foretager endelig udrykning til sager, som herudover påkalder sig særlig interesse og i tilfælde, hvor der fremsættes anmodning herom fra vedkommende militære chef. Udrykningerne er reguleret i Generalauditør Meddelelse 5/2007.

Auditørkorpsets efterforskning er meget afhængig af det arbejde, som efter Auditørkorpsets instruktion udføres af dansk militærpoliti, der i forvejen befinder sig i missionsområdet.

Auditørkorpsets efterforskning i disse sager foregår ofte under meget vanskelige forhold.

Efterforskning i et missionsområde – herunder af kamphandlinger, hvor danske soldater har været i kamp og eventuelt også selv har lidt tab – indebærer i sagens natur en række store praktiske udfordringer for efterforskningsarbejdet. På grund af situationen i et område og risikoen for nye angreb vil en normal gerningsstedsundersøgelse allerede af sikkerhedsmæssige årsager meget ofte være udelukket.

Arbejdsvilkårene i disse områder indebærer således særlige udfordringer i forhold til en almindelig politimæssig efterforskning i Danmark.

Auditørfuldmægtig afhører i Afghanistan

I det følgende gennemgås en række eksempler på undersøgelser af hændelser i missionsområder. Der henvises i øvrigt til beretningen for 2008, hvor der er redegjort for tidligere udrykninger.

Undersøgelse af drab på danske soldater og af særlige hændelser

De alvorligste sager, Auditørkorpset har efterforsket i missionsområder i de senere år, har alle vedrørt drab på danske soldater, som er faldet i kamp eller i øvrigt blevet dræbt ved angreb på danske enheder.

Efterforskningen af disse sager har primært til formål at klarlægge hændelsesforløbet og uddrage eventuelle erfaringer heraf. Chancen for at pågribe en gerningsmand til en eventuelt strafbar krigshandling er normalt meget ringe.

Auditørkorpset har de senere år i en række tilfælde foretaget efterforskning af dødsfald og tilskadekomst i internationale missionsområder. Som eksempel på Auditørkorpsets undersøgelse af særlige hændelser, hvor dansk personel er kommet til skade, kan nævnes en ulykke med håndgranat og flere sårede i Camp Bastion i februar 2009. Sagen er beskrevet nedenfor.

Undersøgelse af drab på civile i forbindelse med kamphandlinger

Efter reglerne i den humanitære folkeret om kamphandlinger under væbnet konflikt må angreb kun rettes mod militære mål, herunder genstande som anvendes af fjenden til støtte for en militær aktion mod egne styrker (diskriminationsprincippet). Angreb må ikke gennemføres, hvis et angreb må forventes at ville forårsage tilfældige tab blandt civile, skade på civile genstande eller en kombination heraf, som ville overstige den forventede konkrete og direkte militære fordel ved angrebet (proportionalitetsprincippet). Utsigtet – men altså ikke nødvendigvis ulovlig – skade på civile eller civil ejendom under kamphandlinger under væbnet konflikt betegnes med et engelsk udtryk som "collateral damage".

I forbindelse med danske enheders deltagelse i kamphandlinger i Afghanistan har der udviklet sig en praksis, hvor Auditørkorpset gennemgår og foretager en vurdering af rapporter om collateral damage under kamphandlinger.

Efterforskningen har til formål at klarlægge det nærmere hændelsesforløb, herunder om danske styrker har handlet inden for gældende regler om magtanvendelse.

Forsvarets Auditørkorps har til brug for besvarelsen af spørgsmål nr. 181 fra Forsvarsudvalget (alm. del 2009/10) udarbejdet en oversigt over et antal undersøgelser af hændelser, hvor der har været mistanke om, at civile personer er omkommet i forbindelse med kamphandlinger, hvorunder danske soldater har været involveret i løbet af de seneste år.

Ingen af de nævnte undersøgelser gav auditøren anledning til videre strafferetlig forfølgning mod danske soldater, fordi soldaterne under de givne omstændigheder ikke fandtes at have handlet i strid med gældende regler for magtanvendelse. Det er typisk også indgået i vurderingen, at det forhold, at uskyldige civile utilsigtet kan blive ramt

i forbindelse med kamphandlinger under væbnet konflikt, ikke i sig selv udgør en overtrædelse af de regler, der gælder for kamphandlinger under væbnet konflikt.

Som eksempel på en sådan undersøgelse kan nævnes en træfning i marts 2009 mellem danske styrker og Taleban, hvor en 2-årig pige muligvis blev dræbt i forbindelse med udlægning af røg, da den danske enhed ville trække sig tilbage. Sagen er beskrevet nedenfor.

Indberetninger om mulige overgreb

Under tjeneste i missionsområder kan danske soldater blive vidner til overtrædelser af den humanitære folkeret eller andre ulovligheder, som begås af allierede styrker eller af modstandere.

Danske soldater har i de senere år haft pligt til ad kommandovejen at melde om alle overtrædelser af f.eks. den humanitære folkeret, som observeres i forbindelse med tjenesten.

Nogle af disse sager bliver også forelagt Auditørkorpset til vurdering. Hvis der er tale om, at danske soldater alene har observeret overgreb begået af andre, men ikke har haft mulighed for at gribe ind, vil der normalt ikke være grundlag for Auditørkorpset for at foretage videre i anledning af hændelsen.

Et eksempel på en sådan hændelse, hvor danske soldater på afstand blev vidne til, at soldater fra

den afghanske hær skød og dræbte en tilfangetaget person, er nævnt i årsberetningen for 2008.

Betydningen af Auditørkorpsets status som militær myndighed

Juridisk og praktisk er det af væsentlig betydning for Auditørkorpsets muligheder for at gennemføre efterforskning i et missionsområde, at Auditørkorpset er en militær myndighed under Forsvarsministeriet, og at Auditørkorpsets efterforskere har status som militært personel.

Som følge af denne militære status er Auditørkorpsets personel i stand til at indrejse og udføre en række myndighedsopgaver i et missionsområde på lige fod med andre militære myndigheder, som er omfattet af den for missionen gældende Status of Forces Agreement. I modsætning hertil ville f.eks. repræsentanter for en civil anklagemyndighed ligesom alle andre fremmede statsmyndigheder være forpligtet til at søge værtslandets myndigheder om tilladelse til at gennemføre den ønskede efterforskning, herunder som udgangspunkt også forinden rejsen ansøge om visum og/eller indrejsetilladelse.

Det gælder i øvrigt, at danske soldater, som under udsendelse i internationale missioner begår strafbare handlinger i tjenesten, kan påregne at blive stillet til regnskab for overtrædelsen efter dansk ret og ved danske domstole.

Mulig collateral damage ved skydning med røg i forbindelse med kamphandling i Afghanistan

Sag 2009/000516

Det fremgik af sagen, at en dansk deling var blevet beskudt af Taleban, og at der under den næste ca. 1½ times kamp flere gange blev påkaldt ildstøtte, herunder skydning med røg, blandt andet for at mindske risikoen for egne tab i forbindelse med delingens frigørelse og tilbagetrækning.

Efterfølgende henvendte en gruppe civile sig til en dansk patruljebase. Gruppen bar på en død pige og oplyste, at pigen var blevet dræbt af granater, som var faldet ned i et compound. En dansk officer besigtigede pigen, uden at det var klart, i hvilket omfang barnet havde synlige skader.

Auditøren kunne på det foreliggende grundlag ikke med sikkerhed afgøre, om pigens død var forårsaget af danske eller allierede enheders ildafgivelse i forbindelse med kampen. Under hensyn til at der var kampe i området og oplysningerne om compoundets beliggenhed i forhold til de stillinger, hvorfra Taleban beskød den danske deling, fandt Auditørkorpset på den anden side heller ikke grundlag for at afvise, at pigens død kunne være sket som en utilsigtet følge af beskydningen af Taleban stillinger.

Da delingen efterfølgende på forskellig måde havde søgt at verificere oplysningerne om, at en eller flere granater havde ramt et compound og havde forårsaget pigens død, lagde Auditørkorpset til grund, at delingen og militærpolitiet har gjort, hvad der har været muligt og rimeligt for at forsøge at verificere de lokale civiles oplysninger, og at undersøgelsen på det foreliggende grundlag måtte anses for tilstrækkelig. Der blev herved også lagt vægt på sikkerhedssituationen i området, som vanskeliggjorde yderligere efterforskning, og at de praktiske muligheder for at verificere oplysningerne reelt måtte anses for udtømte, da pigen straks var blevet begravet, og det under alle omstændigheder ikke ville have været muligt at undersøge liget nærmere.

Det indgik også i denne vurdering, at det under de oplyste omstændigheder ikke kunne antages, at det forhold, at civile kunne være blevet ramt i forbindelse med beskydning af Taleban stillinger, i sig selv havde udgjort en overtrædelse af de gældende regler for magtanvendelse i forbindelse med kamphandlinger under væbnet konflikt. Ved vurderingen heraf blev lagt til grund, at enheden havde gennemført kampen under skyldig hensyntagen til oplysningerne om civiles mulige tilstedeværelse i området, herunder at enheden under kampfølingen med Taleban havde været opmærksom på risikoen for at ramme civile, og at enheden derfor tog hensyn hertil. Konkret blev bl.a. lagt vægt på, at man på et tidspunkt af kampen undlod at skyde med almindelige granater, netop fordi det ikke kunne bekræftes, om der var civile i området eller ej, og at skydning med røg netop blev valgt som et alternativ, som kunne mindske risikoen for evt. civile, der fortsat måtte være i området.

Samarbejdet med udenlandske myndigheder

Forsvarets Auditørkorps blev i juli informeret om, at det britiske auditørkorps (Service Prosecution Authority) havde afsluttet sin undersøgelse af egenbeskydningsulykken, der fandt sted den 26. september 2007 i Upper Gereshk Valley i Helmand, Afghanistan, og hvor to konstabler fra Den Kongelige Livgarde blev dræbt.

Service Prosecution Authority lagde til grund for sin afgørelse, at de to danske soldater blev dræbt, fordi britiske soldater ved en tragisk fejltagelse rettede deres ild mod den danske stilling, fordi de fejlagtigt gik ud fra, at der var tale om en Taleban-stilling. Service Prosecution Authority havde alene til opgave at vurdere, om britisk personel kunne drages strafferetsligt til ansvar i anledning af ulykken.

Service Prosecution Authority fandt ikke, at der var noget bevis for, at britisk personel havde begået strafbart forhold, og sluttede undersøgelsen.

Sagen er omtalt i beretningen for 2007.

Anvendelse af militær straffelovs regler om væbnet konflikt

Militær straffelov indeholder et antal regler, herunder om strafskærpelse, som kun finder anvendelse under væbnet konflikt. Der er redegjort for reglerne oven for og i beretningen for 2008.

Reglerne er ikke blevet anvendt i 2009, men bøder er i visse tilfælde blevet skærpet under henvisning til, at overtrædelsen er begået i et missionsområde, "hvor danske soldater jævnligt er i kamp".

Håndgranatsprængning i pansret mandskabsvogn i Camp Bastion, Afghanistan

Sag 2009/000380

Pansret mandskabsvogn (PMV). HOK.

En aften i februar 2009 detonerede en håndgranat inde i en pansret mandskabsvogn (PMV) på vedligeholdelsespladsen i Camp Bastion. Ved eksplosionen blev seks soldater såret, og to måtte efterfølgende sendes hjem til behandling i Danmark. Ulykken skete efter at mandskabsvognen var kommet tilbage til lejren efter en eskortekørsel, og mens personel var ved at rengøre vognen og våben samt efterse udrustning.

Det lå fast, at den håndgranat, der var eksploderet, lå i en udrustningstaske, som igen lå sammen med flere andre udrustningsgenstande. Granaten lå i tasken sammen med en "grøn" røghåndbombe og en støjgranat (såkaldt 7-bang). Håndgranaterne var blevet efterset ved dagens begyndelse inden starten på eskorteopgaven. Der var ikke grundlag for at antage andet, end at granaten i tasken var sikret med split i overensstemmelse med gældende regler og tillige med tape omkring udløserbøjlen. Tasken var anbragt i et basisbælte, som lå på eller under et sæde til højre inde i den pansrede mandskabsvogn, men efter de foreliggende oplysninger et godt stykke fra rampen, nærmest midt i vognen. Sprængningen fandt sted, netop som føreren aktiverede rampen til vognen for at lukke denne. Der var ingen forklaringer om, at granaten eller tasken med granaten i løbet af dagen havde været udsat for særlige stød eller trykpåvirkning "ud over det normale".

Auditøren kunne hurtigt afklare, at der ikke var noget grundlag for at antage, at noget personel i forbindelse med hændelsen havde tilsidesat nogen pligter, og allerede af den grund kunne auditøren henlægge denne del af undersøgelsen, jf. retsplejelovens § 749, stk. 2. Det var imidlertid af væsentlig interesse af hensyn til soldaternes sikkerhed at forsøge at få afklaret, hvad der kunne have forårsaget eksplosionen.

Med henblik på at forsøge at få svar herpå foretog Hærens Kampskole en række forsøg med tilsvarende granater. Kampskolen vurderede på baggrund af forsøgene, at sprængningen skyldtes en trykpåvirkning af bøjle og sikring på håndgranaten forårsaget af andet materiel og udrustning under lukning af rampen på den pansrede mandskabsvogn. Kampskolen oplyste supplerende, at dette var tilfældet, selv om tasken med granaten ikke havde været placeret umiddelbart ved rampen, da tryk og rystelser tidligere på dagen kombineret med rystelser og mulig trykpåvirkning ved lukningen af lugen til PMV i kombination kunne have forårsaget detonationen. Kampskolen nåede til dette resultat på baggrund af et antal forsøg med antænding af røggranater og støjgranater.

Auditøren måtte på denne baggrund lægge til grund, at den mest sandsynlige årsag til hændelsen havde været en trykpåvirkning af håndgranaten som antaget af Kampskolen. Undersøgelsen gav i øvrigt anledning til, at Kampskolen over for Hærens Operative Kommando anbefalede særlige forholdsregler for behandlingen af håndgranater i internationale operationer.

Efterforskning og undersøgelse i andre sager

Arbejdsskadesager

Forsvarets Auditørkorps yder bistand til forswarets myndigheder, når der er behov for efterforskning i andre typer af sager. Udover efterforskning i de militære straffesager kan der foretages undersøgelser, hvor det er vigtigt for forsvaret eller Forsvarsministeriet at fastlægge et begivenhedsforløb ("fact-finding") blandt andet til brug for afgørelser i civile (ikke-strafferetlige) sager. Det drejer sig f.eks. om arbejdsskadesager og erstatningssager.

Efter Forsvarsministeriets cirkulære af 27. april 1994 kan der iværksættes efterforskning i alvorligere arbejdsskadesager med henblik på bevissikring til brug for eventuelle erstatningssager mod forsvaret. Efter cirkulæret skal tjenestestedschefen underrette vedkommende auditor eller Generalauditoriatet med henblik på bevissikring til brug for eventuelle erstatningssager, når der opstår arbejdsskader, der medfører hospitalsindlæggelse m.v.

Cirkulæret indeholder en række bestemmelser om behandlingen af sagerne. Cirkulæret er uddybet i

Forsvarskommandobestemmelse (FKOBST) 730-2 af januar 2003, pkt. 6, om rapportering af særlige hændelser. Ved alvorlig personskade forstås i bestemmelsen, at der er fare for liv og førlighed, herunder fare for varigt mén. Det følger endvidere af bestemmelsens pkt. 5, at Auditørkorpset skal underrettes straks og senest inden 48 timer, når en i forsvaret ansat afgår ved døden.

På tilsvarende vis er der efter FKOBST 730-1 af oktober 1995, pkt. 2, mulighed for, at Forsvarets Auditørkorps kan foretage bevissikring i andre typer erstatningssager, hvor forswarets myndigheder er involveret.

Fastlæggelse af et begivenhedsforløb, hvor personel er kommet alvorligt til skade eller afgået ved døden indgår – nævnt ovenfor – som et led i Auditørkorpsets undersøgelser af særlige hændelser. Auditørkorpset foretager på denne baggrund rutinemæssigt undersøgelser til brug for behandlingen af arbejdsskade- eller erstatningssager i beretningsåret.

Tjenestemandssager

Forsvarets Auditørkorps bidrager efter anmodning fra Forsvarsministeriet og Forsvarets Personeltjeneste i behandlingen af tjenestemandssager mod civilt og militært personel.

I forbindelse med disciplinær forfølgning mod civile og militære tjenestemænd inden for Forsvarsministeriets område udpeges efter tjenestemandsløven § 20, stk. 2, sædvanligvis en auditor som forhørsleder til at forestå undersøgelsen.

I forbindelse med behandlingen af tjenestemandssagen kan der tillige foretages forudgående undersøgelser ved auditorfuldmægtigene. Auditøren afgiver efter sagens afslutning en beretning ofte med en indstilling til Forsvarsministe-

riet om sagens afgørelse efter tjenestemandsløvens § 21, stk. 6.

Auditørkorpset har i 2009 modtaget to tjenestemandssager til undersøgelse.

Den militærjuridiske rådgiverordning

Beskrivelse af den militærjuridiske rådgiverordning

Militærjuridisk rådgiver i forsvaret (MJUR)

Ordningen med militærjuridiske rådgivere blev indført i 1997 for at forstærke rådgivningen om humanitær folkeret i det danske forsvar.

En militærjuridisk rådgiver

- har en juridisk universitetsgrad
- har gennemgået et særligt kursus i humanitær folkeret m.v.
- rådgiver militære chefer om anvendelsen af krigens folkeret i planlagte og aktuelle operationer, og deltager i øvrigt i operationsplanlægningen og i militære øvelser for at vurdere andre juridiske spørgsmål i forbindelse hermed
- bidrager til undervisningen i krigens folkeret og andre juridiske spørgsmål i forsvaret generelt, herunder i forbindelse med den missionsorienterede uddannelse af styrker, der skal udsendes i internationale operationer

Ordningens baggrund

Efter artikel 82 i Tillægsprotokol I til Genèvekonventionerne skal juridiske rådgivere være til rådighed med henblik på at vejlede militære chefer på passende niveau vedrørende anvendelsen af krigens folkeret og den instruktion, som de væbnede styrker skal have herom.

Ved Danmarks ratifikation af Tillægsprotokollen i 1982 blev ansvaret for denne rådgivning i første omgang pålagt Forsvarets Auditørkorps. Siden 1997 har forsvaret imidlertid haft en gruppe af særligt uddannede militære juridiske rådgivere (MJUR) til at løse denne opgave.

Der er for tiden ti fast tjenstgørende militære juridiske rådgivere fordelt mellem Hærens Operative Kommando (2), Søværnets Operative Kommando,

Flyvertaktisk Kommando (2), Danske Division, Forsvarsakademiet, Det Danske Internationale Logistikcenter og ved hver af hærens to brigader. Herudover er syv jurister designeret som militære juridiske rådgivere til totalforsvarsregionerne og endeligt står ca. 15 jurister til rådighed i pulje ved Forsvarets Personeltjeneste.

Alle rådgivere har en juridisk embedseksamen og skal have gennemgået Generalauditørens grunduddannelse for militære juridiske rådgivere.

Den militærjuridiske rådgivers primære opgave er at rådgive militære chefer om anvendelsen af humanitær folkeret m.v. i planlagte og aktuelle militære operationer, ligesom de med henblik herpå deltager i operationsplanlægning og i militære øvelser for at vurdere juridiske spørgsmål i forbindelse hermed.

Herudover bidrager de til undervisningen i humanitær folkeret og andre juridiske spørgsmål i forsvaret generelt, herunder ikke mindst i forbindelse med den missionsorienterede uddannelse, som gennemføres af forsvarets enheder, inden de bliver udsendt i internationale operationer.

Et vigtigt arbejdsområde for de militære juridiske rådgivere har fra begyndelsen været deltagelse i udsendelserne til de internationale operationer, hvor danske styrker har deltaget. Opgaverne under udsendelse kan ud over den traditionelle folkeretlige rådgivning bestå i en række andre opgaver inden for området "Operational Law" (OPLAW) som f.eks. anden juridisk gennemgang af operationsplanlægning, undervisning i direktiver for magtanvendelse, forhandling af og rådgivning om indholdet af internationale aftaler og behandling af erstatningskrav rettet mod danske udsendte styrker.

Siden etableringen af ordningen i 1997 har militære juridiske rådgivere været udsendt til Albanien, Ungarn, Kroatien, Bosnien-Herzegovina, Kosovo, Eritrea, Sudan, Makedonien, Afghanistan, Irak og til de danske maritime bidrag til Task Force 150 og 151 i Adenbugten samt til Standing NATO Response Maritime Group 1 (SNMG1).

Forsvarets Auditørkorps' rolle

Forsvarets Auditørkorps og generalauditøren varetager det faglige ansvar for den juridiske rådgiverordning.

De militære juridiske rådgivere skal ved tvivl om fortolkning af humanitær folkeret rette henvendelse til generalauditøren eller dennes repræsentant, der desuden af egen drift i særlige tilfælde kan instruere den militære juridiske rådgiver om den konkrete rådgivning. Generalauditøren råder over en specialkonsulent, der har den primære opgave at forestå den daglige opgaveløsning i forhold til den militære juridiske rådgiverordning. Specialkonsulenten følger således udviklingen in-

den for humanitær folkeret, informerer rådgiverne herom samt udgiver retningslinjer for og fører fagligt tilsyn med ordningen.

Generalauditoret er medlem af Regeringens Røde Kors Udvalg, hvori implementering af Danmarks forpligtelser på området for humanitær folkeret drøftes. Der er i 2009 afholdt to ordinære møder. Et af de væsentligste emner på dagsordenen har været fejringen af 60 året for Genevekonventionerne af 12. august 1949. Generalauditoret var i forbindelse hermed repræsenteret som indlægsholder på et seminar afholdt af Udenrigsministeriet og Dansk Røde Kors i forening, hvor blandt andet en ny dansk manual i humanitær folkeret blev drøftet. Generalauditoret bidrog endvidere i projekt "Når krigen raser", hvor gymnasieskoler over hele landet modtog orientering om krigens folkeret fra forskellige perspektiver.

Den militærjuridiske grunduddannelse

Desuden påhviler ansvaret for uddannelsen af rådgiverne i humanitær folkeret m.v. generalauditøren. Det er generalauditøren, der fastsætter uddannelsesmål for rådgiverne inden for krigens folkeret, ligesom han forestår planlægningen og gennemførelsen af uddannelsen. Endvidere kan generalauditøren anbefale kurser, herunder i udlandet, som de militære juridiske rådgivere bør deltage i.

Generalauditøren har på denne baggrund siden 1997 og senest i november-december 2009 afholdt grunduddannelse for militære juridiske rådgivere. Generalauditøren har i forbindelse med afviklingen af kurserne modtaget bistand til gennemførelsen af undervisningen fra blandt andet Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen og Forsvarsakademiet, men også fra eksterne bidragsydere som Udenrigsministeriet, Institut for Menneskerettigheder, Dansk Røde Kors og Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre.

Militærjuridisk Grunduddannelse, Hold 6. 2009. Foto: Leif Ernst.

Grunduddannelsen består af et 4-ugers intensivt kursus. Det indledes med fire dages militærfaglig uddannelse. Her bliver kursisterne introduceret til forsvarrets organisation og opgaver samt til en række elementer af forsvarrets virksomhed, der har relevans for arbejdet med folkeret. Programmet for uddannelsens følgende uger omfatter almindelig folkeret, internationale organisationer, menneskerettigheder, herunder samspillet mellem humanitær folkeret og Danmarks retlige regulering af anvendelsen af væbnede styrker i ind- og udland samt krigens folkeret. Navnlig behandlingen af krigens folkeret er meget intensiv og kombineres med mindre øvelser. Endelig indgår der – som en mindre del af kurset – en kort introduktion til andre dele af den militære jura, der præger militærjuristens dagligdag, herunder militær strafferet og disciplinarret. Holdene består typisk af jurister, der enten gør fast daglig tjeneste i forsvaret og forsvarrets myndigheder, eller er tilknyttet forsvaret på rådigheds kontrakt eller lignende.

Seminarer

Grunduddannelsen suppleres løbende med efteruddannelsesseminarer og fællesmøder med et varieret indhold af aktuelle problemstillinger, briefinger fra udsendte MJUR m.v.

Seminarerne har gennem de senere år bl.a. omfattet en tre-dages stabsøvelse i Hærens Taktiske Træner i Oksbøl omkring en række problemstillinger inden for humanitær folkeret (1999), anvendelsen af Rules of Engagement – regler for magt-

anvendelse – under militære operationer og Den Internationale Straffedomstol (2002), aktuelle folkeretlige problemstillinger knyttet til udsendte troppebidrag i Irak og Afghanistan (2006 og 2007), arbejde med det juridiske statusgrundlag og introduktion til totalforsvarsregionernes særlige rådgivningsbehov (2008) og senest seminar om juridisk videndeling (2009).

Overvejelser om justering af ordningen

Der blev for nogle år siden taget skridt til en evaluering af ordningen med henblik på en vurdering af behovet for eventuelle justeringer af den militærjuridiske rådgiverordning. En arbejdsgruppe har på denne baggrund afgivet en række anbefalinger om tilpasning af ordningen. Anbefalingerne er for tiden under overvejelse.

Aktuelt

Som led i opretholdelsen af et højt, fagligt rådgivningsberedskab har Generalauditoriet i årets løb deltaget i en række faglige aktiviteter, herunder i et seminar om "Practice and Customary Law in Military Operations, including Peace Support Operations", som The International Society for Military Law and The Law of War afholdt i maj 2009.

I august blev det nordiske militærjurist møde afholdt i Luleå, Sverige. Her var bl.a. anvendelsen af civile samarbejdspartnere i væbnet konflikt på dagsordenen.

I 2009 har danske militære, juridiske rådgivere forrettet tjeneste ved det danske kontingent ved International Security Assistance Force (ISAF) i Afghanistan og ved det danske sømilitære bidrag til Task Force-150 (TF-150) og TF-151 i Aden Bugten.

Aktuelle spørgsmål på den humanitære folkerets område m.v.

Nye internationale dokumenter

2009 blev blandt andet året, hvor Danmark modtog det såkaldte *Montreux dokument*. Dokumentet, hvis implementering fortsat er under overvejelse, omhandler anvendelsen af civile samarbejdspartnere i væbnede konflikter og adresserer staters forpligtelser i forbindelse hermed. Dokumentet fremkommer med en række anbefalinger, der har til formål at øge sikkerheden for, at sådanne civile samarbejdspartnere holder en tilpas høj faglig standard, og at stater forud for indgåelse af aftaler gør sig klart, hvilke opgaver der er egnede til udlicitering.

I 2009 udkom også den Internationale Røde Kors Komité (ICRC) vejledning om, hvorledes humanitær folkerets regler om civiles direkte deltagelse i kamphandlinger efter ICRCs vurdering bør fortolkes. Spørgsmålet har gennem de sidste årtier haft stadigt større betydning. Dels fordi stater i stadig højere grad anvender civile samarbejdspartnere også i væbnet konflikt, og dels fordi der er konstateret en tendens til, at parterne i visse konflikter ofte undlader at adskille sig fra civilbefolkningen og derved vanskeliggør muligheden for at skelne mellem lovlige mål og beskyttede civile.

Forsvarsforlig 2010-2014 og Folketingsbeslutninger

Ved Forsvarsaftalen for 2010-2014 er det besluttet, at der med henblik på yderligere at styrke forsvarrets uddannelse i og anvendelse af den humanitære folkeret og krigens love skal udarbejdes en dansk militærmanual på området. Det anbefales i aftalen, at det forud herfor afklares nærmere, hvilken form for militærmanual Danmark i givet fald skal have, idet forligspartierne er enige om, at manualen skal tilføre en merværdi i forhold til status quo.

Den 17. december 2009 vedtog Folketinget enstemmigt Danmarks tiltrædelse af den såkaldte "Oslo konvention" om forbud mod klyngeammunition.

Konventionen indebærer et forbud mod brug, udvikling, fremstilling eller på anden måde erhvervelse, oplagring, opbevaring eller overførsel af klyngeammunition. Det forbydes endvidere tiltræ-

dende stater, at hjælpe, tilskynde eller foranledige andre stater til sådan anvendelse mv.

I Folketinget og Folketingets udvalg har der gennem 2009 været rejst en række spørgsmål, der vedrører den humanitære folkeret.

Generalauditoriatet har i forbindelse hermed i 2009 været inddraget i forberedelsen af en række af svarene på spørgsmål stillet af Folketingets medlemmer enten fra folketings salen eller i rammen af Forsvarsudvalget. Det drejer sig blandt andet om spørgsmål om behovet for en dansk militær manual i humanitær folkeret, spørgsmål om danske soldaters eventuelle deltagelse i operationer mod de såkaldte "narkobaroner" i Afghanistan, rækkevidden af forpligtelsen til at behandle syge- og sårede civile afghanere samt adgangen til for militært personel at optræde i civil tøj på kamppladsen.

Hjemmeværnssager

Generalauditoriatets personvurderingssager – baggrund og opgaver

Generalauditørens bistand til hjemmeværnsmyndighederne udgør et væsentligt område inden for Auditørkorpsets administrative opgaver. Bistanden omfatter en strafferetlig vurdering af ansøgere til og medlemmer af hjemmeværnet i forbindelse med, at disse er sigtet for eller er dømt for strafbare forhold.

De juridiske rammer for generalauditørens vurdering er fastsat på baggrund af en rapport fra Forsvarsministeriets styringsgruppe om et forbedret vurderingssystem i visse personsager fra 1990.

Forsvarsudvalget har ved sin beretning af 1. oktober 1990 til Folketinget tillige udtrykt, at man fandt, at der burde etableres et system til fremskaffelse og behandling af vandelsoplysninger fra politiet ved optagelse i hjemmeværnet og om medlemmer i hjemmeværnet, herunder at der etableres den fornødne registrering i tilknytning hertil. Udvalget lagde i den forbindelse vægt på, at kontrolordningen vedrørende enkeltpersoner etableres i overensstemmelse med tilkendegivelser fra Registertilsynet (nu Datatilsynet), ligesom der skulle indhentes en udtalelse fra generalauditøren til brug for Hjemmeværnskommandoen ved vurdering af enkeltpersoners strafferetlige forhold.

Det nuværende system blev etableret 1. januar 1992. Det fungerer således, at Kriminalregistret melder til den lokale politidirektør, når et medlem af hjemmeværnet registreres med strafbare forhold. Det er herefter i overensstemmelse med forvaltningslovens regler politidirektørens afgørelse, om der med eller uden samtykke fra den pågældende skal ske underretning af Hjemmeværnskommandoen.

I de tilfælde, hvor denne underretning gives, sendes den strafferetlige afgørelse eller sagens akter til generalauditøren, der her fungerer som konsulent for hjemmeværnsmyndighederne.

Generalauditoriatet foretager herefter en vurdering af sagens strafferetlige elementer og afgiver på den baggrund en udtalelse om den pågældendes egnethed som frivillig i hjemmeværnet. Den endelige afgørelse om medlemskab træffes dog af hjemmeværnsmyndighederne.

Generalauditoriatet anvender i sine udtalelser terminologien "egnet", "uegnet" og "ikke ganske uegnet". Vurderingen af en person som "ikke ganske uegnet" angiver, at hjemmeværnsmyndighederne på baggrund af de indberettede oplysninger bør have skærpet opmærksomhed med den pågældendes medlemskab.

Proceduren er den samme, når der er tale om *ansøgere* til hjemmeværnet. Der vil dog her altid på forhånd foreligge et samtykke fra den pågældende til at indhente oplysninger hos politiet. Den endelige afgørelse om optagelse i hjemmeværnet træffes af vedkommende hjemmeværnsafdelings distriktsudvalg. Distriktsudvalget modtager foruden generalauditørens udtalelse også akterne fra de straffesager, der har dannet grundlag for udtalelsen.

Der opereres med to kriterier for egnethed, dels et farlighedskriterium og dels et værdighedskriterium. Farlighedskriteriet omfatter blandt andet registreringer af visse overtrædelser af straffeloven herunder vold, registreringer af overtrædelse af våbenloven, registreringer af overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og registreringer af overtrædelser af lov om jagt- og vildtforvaltningen.

Værdighedskriteriet angår alle fældende domme for overtrædelse af straffeloven og særlovsovertrædelser, der har medført ubetinget frihedsstraf.

Behandlede sager i 2009

Der har i beretningsåret været en stigning i antallet af indkomne sager i forhold til 2008. Der blev

Kriterier og vurderinger

Farlighed

Heri indgår visse overtrædelser af straffeloven samt overtrædelse af våbenloven, lov om euforiserende stoffer og lov om jagt- og vildtforvaltningen

Værdighed

Heri indgår alle fældende domme for overtrædelse af straffeloven samt særlovsovertrædelser, som har medført ubetinget frihedsstraf

Vurderinger

- Egned til tjeneste
- Ikke ganske uegnet til tjeneste (dvs. skærpet opmærksomhed påkrævet)
- Uegnet til tjeneste

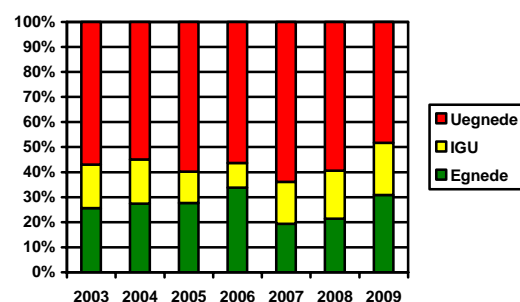
således registreret 638 nye sager i 2009 mod 562 sager i 2009. Omtrent 65 % af sagerne vedrørte ansøgere, og forklaringen på stigningen i antallet af forelagte personvurderingssager må navnlig antages at have sammenhæng med den fortsatte stigning i antallet af ansøgninger fra frivillige om medlemskab af hjemmeværnet.

Udfaldet af Generalauditoriatets sagsbehandling har ligget nogenlunde konstant over tid. Således er ca. 40 % af de forelagte personvurderingssager vedrørende medlemmer faldet ud til en negativ vurdering, mens det tilsvarende tal for ansøgere har ligget på ca. 60%. I 2008 er antallet af negative vurderinger for medlemmer dog steget til ca. 50 %.

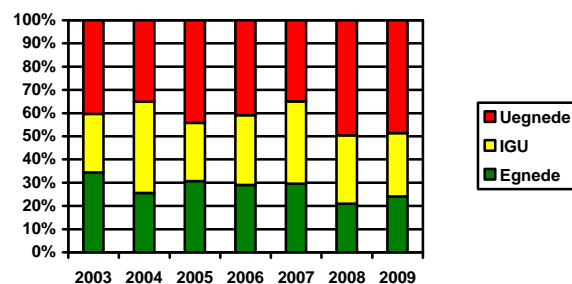
Der afholdes løbende møder Generalauditoriatet og hjemmeværnsmyndighederne med henblik på erfaringsudveksling.

Personvurderinger af ansøgere 2003-2009. Fordeling af afgørelser i procent.

Personvurderinger af medlemmer 2003-2009. Fordeling af afgørelser i procent.

Procedurene for optagelse af frivillige i hjemmeværnet

"Som udgangspunkt, kan mænd og kvinder, der er fyldt 18 år, optages som frivillige i hjemmeværnet, forudsat at de har dansk indfødsret. Endvidere skal de være egnede til tjenesten i hjemmeværnet, være bosiddende i landet og være værdige til den agtelse og tillid, som tjenesten forudsætter, jf. § 7 i bekendtgørelse af lov om hjemmeværnet (LBK nr. 198 af 09/02/2007).

Den lokale hjemmeværnsenhed videresender modtagne ansøgninger om medlemskab til Forsvarets Personeltjeneste, der undersøger, vurderer og afgiver fornøden indstilling til Hjemmeværnets Distriktsudvalg, blandt andet vedrørende ansøgers statsborgerskab. I praksis er det Hjemmeværnets Distriktsudvalg som træffer en selvstændig afgørelse om optagelse som frivillig i hjemmeværnet. Afgørelsen kan ikke påklages.

Såfremt ansøgeren ikke har indfødsret og har boet i Danmark i en periode på mindre end 5 år, afvises ansøgningen rent administrativt. Såfremt personen er fremmed statsborger, dvs. ikke har indfødsret, men har haft bopæl i Danmark i 5 år og derover, påser Forsvarets Personeltjeneste, at en evt. optagelse ikke strider mod de gældende regler inden for dette område.

Ved behandling af alle ansøgninger gælder det, at Forsvarets Personeltjeneste indhenter oplysninger om, hvorvidt personen er registreret i Det Centrale Kriminalregister. Er det tilfældet, anmodes Rigspolitichefen om yderligere oplysninger. Alle oplysninger sendes til Generalauditøren, der på baggrund heraf udarbejder en begrundet udtalelse, som indeholder en vurdering af, om ansøgeren ud fra en strafferetslig vurdering er egnede. Udtalelsen sendes til Hjemmeværnets Distriktsudvalg.

Distriktsudvalget foretager den fornødne oplysning af sagen, herunder oplysninger fra den person, som af underafdelingschefen er udpeget til at afholde en obligatorisk samtale med ansøgeren, og oplysninger fra andre offentlige myndigheder, f.eks. kommunernes social- og sundhedsforvaltninger, jf. Cirkulære om hjemmeværnets distriktsudvalg, § 5.

Såfremt distriktsudvalget godkender ansøgeren til optagelse, vil Forsvarets Personeltjeneste foranstalte en undersøgelse af, om der i kriminalregistret er indført nyt om ansøgeren under sagens behandling. I så fald vil distriktsudvalget modtage ansøgningen til fornyet behandling.

Distriktsudvalget træffer endelig afgørelse om en ansøgers optagelse på baggrund af de indhentede oplysninger, såfremt ansøgeren opfylder de fastsatte krav, jf. bekendtgørelse af lov om hjemmeværnet. Formanden i et distriktsudvalg udpeges af Forsvarsministeriet efter indstilling af Den Kommitterede for hjemmeværnet. Distriktsudvalgets øvrige medlemmer udpeges af Forsvarsministeriet efter indstilling fra hver af landets kommunalbestyrelser, jf. Cirkulære om hjemmeværnets distriktsudvalg, § 3 stk. 2.

Forsvarsministeren kan tillade, at en person, der ikke har dansk indfødsret eller ikke er bosiddende her i landet, kan optages som frivillig i hjemmeværnet, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat.

Forsvarsministeren kan bestemme, at personer, der er ansat ved bestemte myndigheder og virksomheder, eller som har mødepligt ved forsvarets øvrige myndigheder eller redningsberedskabet, ikke eller kun under bestemte betingelser kan optages som frivillige i hjemmeværnet."

Forsvarets Auditørkorps fejrer 350 års jubilæum

Den 3. juni 2009 fejrede Forsvarets Auditørkorps 350-året for udnævnelse af den første generalauditør i freds- og krigstid. Det skete med en reception i Kastellet med musikalske indslag fra Den Kongelige Livgardes Tambourkorps.

I forbindelse med receptionen var der indlæg fra to fremtrædende historikere og den norske generaladvokat. Professor emeritus, dr. phil. Knud J.V. Jespersen belyste den historiske kontekst for oprettelsen af Generalauditoriatet i 1659, mens orlogshistoriker Hans Christian Bjerg redegjorde for den selvstændige auditørtjeneste, der i en periode var etableret inden for søetaten. Præsidenten for the "International Society for Military Law and the Law of War", generaladvokat Arne Willy Dahl, belyste den internationale udvikling og nogle af de aktuelle problemstillinger og udfordringer, den medfører – navnlig med relation til humanitær folkeret og militære operationer.

Den kgl. Livgardes Tambourkorps. Foto: Leif Ernst.

Auditørkorpset udgav i anledning af jubilæet et festskrift om Auditørkorpsets oprindelse og udvikling frem mod i dag.

Festskriftet kan hentes på Auditørkorpsets hjemmeside www.fauk.dk.

Auditørkorpsets medarbejdere. Foto: Leif Ernst.

Bilagsdel

Overordnet forvaltningsgrundlag

Militær retsplejelov, uddrag af lov nr. 531 af 24. juni 2005

Den militære anklagemyndigheds opgaver

§ 6. Generalauditøren og auditørerne påtaler lovovertrædelser i sager, der skal behandles som militære straffesager.

Stk. 2. Ved efterforskningen af militære straffesager bistås auditørerne af auditørfuldmægtige.

Stk. 3. Forsvarsministeren er generalauditøren og auditørerne overordnet og fører tilsyn med disse.

§ 7. Ved behandlingen af militære straffesager varetager generalauditøren henholdsvis auditørerne de opgaver, som efter retsplejeloven er henlagt til Rigsadvokaten henholdsvis statsadvokaterne og politidirektørerne, jf. dog § 9.

Stk. 2. Forsvarsministeren varetager de opgaver inden for den militære strafferetspleje, som efter retsplejeloven er henlagt til justitsministeren.

Stk. 3. Forsvarsministeren varetager i militære straffesager de opgaver, som efter lov om fuldbyrdelse af straf m.v. er tillagt justitsministeren om udsættelse og benådning af fængselsstraffe og om fuldbyrdelse af bødestrafte, jf. lov om fuldbyrdelse af straf m.v. § 10 og § 90, stk. 2.

Stk. 4. Forsvarsministeren fastsætter i militære straffesager nærmere regler om den administrative behandling af sager om benådning og om behandlingen af sager om udsættelse af fængselsstraffe samt om den administrative behandling af sager om eftergivelse af bøder og behandlingen af sager om opkrævning af bøder.

Stk. 5. Forsvarsministeren kan endvidere fastsætte nærmere regler om, at auditørens afgørelse om henstand med eller afdragsvis betaling af bøder ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

Bistand til den militære anklagemyndighed

§ 8. Militære myndigheder yder auditørerne bistand.

Stk. 2. Politiet yder auditørerne bistand under efterforskningen.

Stk. 3. Politiet kan af egen drift foretage uopsættelige efterforskningskridt i militære straffesager og skal i så fald straks underrette auditøren.

§ 9. I tilfælde, hvor det ikke på forhånd har været muligt at indhente auditørens bemyndigelse, kan militære myndigheder foretage ethvert uopsætteligt efterforskningskridt i militære straffesager. Auditøren skal straks underrettes herom.

Stk. 2. Generalauditøren fastsætter nærmere regler om de efterforskningskridt, der er nævnt i stk. 1, herunder hvilket militært personel der kan foretage disse.

Retsplejeloven, uddrag af lovbekendtgørelse nr. 1053 af 29. oktober 2009

Kapitel 10 (Anklagemyndigheden)

§ 95. De offentlige anklagere er rigsadvokaten, statsadvokaterne, politidirektørerne samt de personer, der er antaget til bistand for disse ved den retlige behandling af straffesager.

§ 96. De offentlige anklageres opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i denne lov.

Stk. 2. De offentlige anklagere skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, og derved ikke blot påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

§ 97. Den, der efter kapitel 2 i forvaltningsloven må anses for inhabil i forhold til en bestemt sag, må ikke virke som anklager i sagen.

§ 98. Justitsministeren er de offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om de offentlige anklageres udførelse af deres opgaver.

Stk. 3. Justitsministeren kan give de offentlige anklagere pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager, herunder om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning. Et pålæg i medfør af denne bestemmelse om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning skal være skriftligt og ledsaget af en begrundelse. Endvidere skal Folketingets formand skriftligt underrettes om pålægget. Hvis de hensyn, der er nævnt i § 729 c, stk. 1, gør det påkrævet, kan underretning udsættes. Pålægget betragtes i relation til aktindsigt i medfør af §§ 729 a-d som materiale, politiet har tilvejebragt til brug for sagen.

Stk. 4. Justitsministeren behandler klager over afgørelser truffet af rigsadvokaten som 1. instans, jf. dog bestemmelsen i § 1018 e, stk. 4.

§ 99. Rigsadvokaten varetager udførelsen af straffesager ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret. Stk. 2. Rigsadvokaten er de øvrige offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse. Rigsadvokaten kan fastsætte bestemmelser og meddele pålæg efter regler svarende til § 98, stk. 2 og stk. 3, 1. pkt.

Stk. 3. Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne som 1. instans. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

§ 100. Til bistand for rigsadvokaten udnævnes en eller flere statsadvokater ved Højesteret.

Stk. 2. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved Højesteret eller ved Den Særlige Klageret.

§ 101. Statsadvokaterne varetager udførelsen af straffesager ved landsretterne. Statsadvokaterne varetager endvidere udførelsen af straffesager, der behandles ved byretten under medvirken af nævninger eller under medvirken af domsmænd som følge af tiltaltes beslutning efter § 687.

Stk. 2. Statsadvokaterne fører tilsyn med politidirektørenes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser truffet af politidirektørerne vedrørende strafforfølgning. Statsadvokaternes afgørelser i klagesager kan ikke påklages til rigsadvokaten og justitsministeren. Statsadvokaterne kan fastsætte bestemmelser

og meddele pålæg efter regler svarende til § 98, stk. 2 og stk. 3, 1. pkt.

§ 102. Fristen for klager efter § 98, stk. 4, § 99, stk. 3, 1. pkt., og § 101, stk. 2, 1. pkt., er 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig. Stk. 2. Bestemmelserne i § 98, stk. 4, § 99, stk. 3, og § 101, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse på klager over afgørelser om aktindsigt. Det samme gælder bestemmelsen i stk. 1.

§ 103. Justitsministeren fastsætter antallet af statsadvokater og fordelingen af forretningerne mellem disse. Stk. 2. Rigsadvokaten beskikker de fornødne juridiske medhjælpere for statsadvokaterne ved udførelsen af straffesager for landsretten og af straffesager, der behandles ved byretten under medvirken af nævninger eller under medvirken af domsmænd som følge af tiltaltes beslutning efter § 687.

Stk. 3. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved landsretten i en enkelt sag.

Stk. 4. Rigsadvokaten kan pålægge en statsadvokat at overtage behandlingen af en eller flere sager, som henhører under en anden statsadvokat.

§ 104. Politidirektørerne og de offentlige anklagere, der er ansat hos disse, samt andre ansatte, der bemyndiges hertil, varetager udførelsen af straffesager ved byretterne jf. dog § 101, stk. 1, og § 103, stk. 2.

Stk. 2. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved byretten i en enkelt sag.

Stk. 3. Statsadvokaten kan pålægge en politidirektør at overtage behandlingen af en eller flere sager, der henhører under en anden politidirektør.

§ 105. Rigsadvokaten, statsadvokaterne og de personer, der er antaget til bistand for disse eller for en politidirektør ved den retlige behandling af straffesager, skal have bestået juridisk kandidateksamen. Rigsadvokaten og statsadvokaterne skal i reglen opfylde betingelserne for at blive beskikket som advokat med hensyn til forudgående praktisk virksomhed, jf. § 119.

Stk. 2. Medhjælpere for en statsadvokat og de, der bemyndiges til at virke som anklager ved Højesteret, landsretten eller byretten efter reglerne i § 100, stk. 2, § 103, stk. 3, eller § 104, stk. 2, skal opfylde betingelserne i stk. 1.

Stk. 3. Rigsadvokaten kan beskikke Forbrugerombudsmanden og ansatte i Forbrugerstyrelsen til at varetage udførelsen af straffesager for byretten og landsretten i sager vedrørende lov om markedsføring.

Stk. 4. Rigsadvokaten kan beskikke ansatte i Konkurrencestyrelsen til at varetage udførelsen af straffesager for byretterne i sager vedrørende konkurrenceloven.

§ 106. Virksomhed som advokat udelukker ikke fra antagelse som medhjælper for en statsadvokat eller fra bemyndigelse til at optræde som anklager i en enkelt sag.

§ 107. Personer, der virker som anklagere i en enkelt sag, jf. § 100, stk. 2, § 103, stk. 3, og § 104, stk. 2, modtager vederlag af det offentlige for den enkelte sag, medmindre udførelsen af sagen må anses som led i udførelsen af den pågældendes tjeneste.

Cirkulærer og bekendtgørelser

Generalauditør Meddelelse 5/2007 om Auditørkorpsets udrykninger til missi-onsområder

1. Under henvisning til behovet for at præcisere Forsvarets Auditørkorps (FAUK) hidtidige praksis på området, fastsættes hermed, at personel fra FAUK som udgangspunkt foretager udrykninger til missi-onsområder med henblik på efterforskning mv. i følgende sagstyper:
  - a. Militære straffesager, hvor der er mistanke om strafbart forhold begået af dansk militært personel, og hvor sagens karakter og/eller omfang kræver efterforskning ved auditørfuldmægtig.
  - b. Sager, hvor der er behov for undersøgelse af dansk militært personels magtanvendelse, som resulterer i døde eller alvorligt sårede civile, og hvor der ikke er tale om egentlige kamphandlinger.
  - c. Hændelser, herunder ulykker, hvor der er dræbt eller alvorligt tilskadekommet dansk personel.
  - d. Sager, som herudover påkalder sig særlig interesse, hvorfor FAUK tilstedeværelse er ønskelig eller påkrævet, herunder, efter konkret vurdering, hvor relevant militær chef (CH DANCON, CH HOK, SOK eller FTK mv.) anmoder herom.
2. I de under pkt. 1.c. nævnte sager sker udrykningen som følge af behovet for sagsstyring og kontrol med bevissikringen som følge af hændelsens potentielle karakter af straffesag. FAUK opgaver vil navnlig bestå i at yde støtte til og koordinere DANCON og militærpolitiets opgaveløsning i forbindelse med hændelsen, herunder at foretage afhøring af nøglepersonel og evt. nødvendig koordinering af efterforskningen med andre myndigheder på stedet (herunder evt. udenlandske myndigheder).
3. Beslutning om udrykning træffes af auditøren.

Generalauditør Meddelelse 5/2006 af 21. november 2006 om auditørernes adgang til at frafalde tiltale for overtrædelse af militær straffelov

I henhold til retsplejelovens § 722 stk. 1 nr. 7 jf. militær retsplejelovs § 1 og § 7 fastsættes:

Auditørerne kan frafalde tiltale i medfør af retsplejelovens § 722, når påtale ikke kan anses for påkrævet af militære hensyn

- 1) for overtrædelse af militær straffelov, når den forskyldte straf ikke vil overstige bøde, og forholdet er af ringe strafværdighed
- 2) for overtrædelse af militær straffelovs §§ 11,13,20,23-27, når den pågældende efterfølgende af bedømmelseskommissionen erklæres for "varigt" eller "for tiden" uegnet til militærtjeneste med hjemsendelse til følge, såfremt der skønnes at være en sammenhæng mellem overtrædelsen og baggrunden for kassationen
- 3) for overtrædelse af militær straffelovs §§ 26 og 27 i forbindelse med en ikke betydelig skade, når den pågældende efterfølgende har betalt erstatning for skaden eller på anden måde har genoprettet en indtrådt skadevirkning
- 4) for overtrædelse af militær straffelovs § 27 i forbindelse med uheld, ulykker, havarier og lignende, når sigtede selv er kommet alvorligt til skade og påtale ikke anses for påkrævet af almene hensyn
- 5) for overtrædelse af militær straffelov begået i udlandet, når udenlandsk myndighed rejser straffesag vedrørende samme begivenhed efter national lovgivning, og overtrædelsen af militær straffelov skønnes af underordnet betydning.

Generalauditørmeddelelse nr. 2/99 ophæves.

Note

Se endvidere Rigsadvokatens bekendtgørelse nr. 621 af 25. juni 2001 om politimestrenes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale.

Generalauditørens bekendtgørelse af 4. november 2005 om militære myndigheds adgang til at foretage uopsættelige efterforskningskridt i tilfælde, hvor auditørens afgørelse ikke kan indhentes

I medfør af § 9, stk. 2, i militær retsplejelov, jf. lov nr. 531 af 24. juni 2005 fastsættes:

§ 1. Er det ikke muligt at komme i kontakt med en repræsentant fra Forsvarets Auditørkorps, kan den militære chef på et tjenestested foretage de efterforskningskridt i militære straffesager, som i det konkrete tilfælde vurderes som uopsættelige.

Stk. 2. Den militære chef kan i det konkrete tilfælde bemyndige underordnede officerer eller personel af sergentgruppen til at foretage uopsættelige efterforskningskridt.

Stk. 3. Den militære chef skal hurtigst muligt underrette auditøren om uopsættelige efterforskningskridt, som er foretaget i medfør af stk. 1 og stk. 2.

Stk. 4. Militærpolitiet kan ligeledes i de stk. 1 nævnte tilfælde foretage uopsættelige efterforskningskridt. Auditøren og vedkommende militære chef skal straks underrettes herom.

§ 2. Uopsættelige efterforskningskridt kan navnlig bestå i:

- 1) Sikring af identiteten af en formodet gerningsmand og eventuelle vidner.
- 2) Besigtigelse af sigtedes og andres ydre, herunder optagelse af fotografier og visitation af tøj.
- 3) Iværksættelse af lægeundersøgelse af sigtede og forurettede, med henblik på at få udstedt lægeerklæring (politiattest).
- 4) Udtagning af blodprøver i de sager som ikke er reguleret i militær retsplejelovs § 15 (vedrørende overtrædelser af militær straffelovs §§ 20 og 21 eller færdselslovens §§ 53 og 54).
- 5) Ransagning på militært område jf. militær retsplejelovs § 12 og retsplejelovens kapitel 73 og beslaglæggelse til sikring af bevismidler eller genstande der bør konfiskeres eller som tilhører forurettede, jf. retsplejelovens kapitel 74.
- 6) Afhøring samt sigtelse af den formodede gerningsmand samt afhøringer af vidner.
- 7) Anholdelse af militært personel, der med rimelig grund mistænkes for et strafbart forhold, jf. retsplejelovens § 755, stk. 1.

§ 3. Denne bekendtgørelse træder i kraft den 1. januar 2006.

Bødekatalog

Generalauditør Meddelelse 7/2007 af 3. august 2007 om bødetakster for overtrædelse af militær straffelov (rettet 12/2007)

Ved Generalauditørmeddelelse nr. 02/2007 udsendtes vejledende minimumstakster for bøder for overtrædelse af militær straffelov.

Jeg anførte i forbindelse med min meddelelse, at begrundelsen for at udsende et nyt vejledende bødekatalog blandt andet var en følge af, at Rigsadvokaten (RA) i sin meddelelse RM 6/2006 om euforiserende stoffer generelt havde hævet bødeniveauet, ligesom der ved bødeudmålingen nu blev skelnet mellem såvel type som mængde af de euforiserende stoffer.

Ved lov nr. 526 af 6. juni 2007 blev der gennemført en ændring af § 3, stk. 1, 2. pkt., i lov om euforiserende stoffer.

"§ 3, stk. 1, 2. pkt., Ved udmåling af straffen, herunder ved fastsættelse af bøder, skal der lægges vægt på skadevirkningerne af de pågældende stoffer. Advarsel kan i almindelighed ikke meddeles, medmindre sociale forhold taler for at meddele en advarsel og besiddelsen af stoffet er udslag af en stærk afhængighed som følge af et længere og vedvarende misbrug af euforiserende stoffer."

Af bemærkninger til lovforslaget – lfs. 201 af 28. marts 2007 – fremgår blandt andet, at *"Formålet med lovforslaget er for det første, at bødestraffen ved ulovlig besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug bliver skærpet. Hermed understreges det, at ulovlig besiddelse af euforiserende stoffer har klare strafferetlige konsekvenser."*

...

"Det er med lovforslaget forudsat, at bødestraffene for ulovlig besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug skærpes markant, således at bødeniveauet for besiddelse af hash og lignende stoffer til eget forbrug bliver på 2.000 kr. eller mere, og at bøderne for besiddelse af særligt farlige eller skadelige stoffer – f.eks. heroin, kokain, amfetamin og ecstasy – til eget forbrug i intet tilfælde bliver på mindre end 3.000 kr. Desuden er det forudsat, at bøderne forhøjes med 50 procent i andengangs tilfælde og 100 procent ved senere gentagelsestilfælde."

På den baggrund har Rigsadvokaten gennemført en revision af sin meddelelse nr. 6/2006, hvoraf de nye bødepåstande fremgår.

Da militært personel i videst muligt omfang bør ligestilles med civile borgere, finder jeg det rigtigst, at det civile bødeniveau som udgangspunkt anvendes i sammenlignelige tilfælde.

Som en følge af den markante skærpelse af bødestraffen for besiddelse af euforiserende stoffer til eget brug, der blev indført i forbindelse med den ovenfor anførte lov, finder jeg derfor, at bødepåstandene i mere banale sager om besiddelse eller indtagelse af euforiserende stoffer i tjenesten eller på militært område, jf. MS § 22, skal følge bødepåstanden som anført i Rigsadvokatens Meddelelse 6/2006.

Samtidig finder jeg det fortsat af afgørende betydning, at i sager om overtrædelse af § 22, i Militær Straffelov, hvor der samtidig er sket en kompromittering af vagttjeneste eller andre sikkerhedsmæssige opgaver, skal bøden skærpes med 1.000 kr. i forhold til de i Rigsadvokatens Meddelelse anførte bødepåstande.

Skærpelsen af bødestrafen ved overtrædelse af Militær Straffelov § 22, har samtidig givet mig anledning til at vurdere, hvorvidt der tillige skal ske en skærpelse i sager om overtrædelse af Militær Straffelov § 20 – om påvirkethed i tjenesten.

Hvis man som følge af indtagelse af euforiserende stoffer, alkohol, bedøvende midler eller på lignende måde, har bragt sig i en tilstand, hvor man ikke er i stand til at varetage tjenesten på fuldt forsvarlig måde, udgør man efter min opfattelse en særlig sikkerhedsrisiko i forbindelse med tjenesten i militæret som følge af omgang med våben og andet farligt eller særligt kostbart materiel.

På den baggrund har jeg fundet det rigtigst, at der i sager om overtrædelse af Militær Straffelov § 20 – om påvirkethed i tjenesten – tillige bør ske en hævelse af bødestrafen, således at der er sammenhæng mellem de bøder der udmåles vedrørende indtagelse og besiddelse af euforiserende stoffer i tjenesten eller på militært område, jf. Militær Straffelov § 22 og i sager om overtrædelse af Militær Straffelov § 20.

Der kan tillige ved militært hærværk efter Militær Straffelov § 26, stk. 1, sammenlignes med hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1. Derfor bør der også i disse sager, fastsættes bøder i overensstemmelse med Rigsadvokatens Meddelelse nr. 9/2005, med rettelser af september 2006.

Jeg har ikke fundet anledning til at ændre bødepåstandene i de øvrige overtrædelser af Militær Straffelov som blev fastsat i min meddelelse nr. 2/2007. Dog må bødestørrelsen vedrørende overtrædelse af Militær Straffelov § 25, forventes forhøjet væsentligt i forbindelse med en snarlig regulering af bøderne for civile værnepligtige.

På den baggrund fastsættes med virkning fra den **dags dato** følgende vejledende minimumstakster. Ændringer i forhold til min meddelelse nr. 2/2007 i øvrigt er markeret med **fed** skrift.

Bødestørrelsen for de bestemmelser i militær straffelov, der har pendanter i militær disciplinarlov:

§ 11 (ulydighed)	1.500 kr.
§ 13 (respektstridig optræden)	1.250 kr.
§ 15 (forskelsbehandling)	1.500 kr.
§ 16 (uberettiget modtagelse af ydelser)	1.500 kr.
§ 17 (myndigheds ikke brug)	1.500 kr.
§ 18 (overordnetes krænkelse)	1.500 kr.
§ 19 (sideordnetes krænkelse)	1.500 kr.
§ 23, stk. 1 (offentlig uorden – synlig beruselse i DK)	750 kr.
§ 23, stk. 2 (offentlig uorden – synlig beruselse i udlandet)	1.500 kr.
§ 24 (vagtforseelse)	1.500 kr.
§ 25 (ulovligt fravær ved første mødedag)	
<u>Første gang</u>	1.200 kr.
<u>Anden gang</u>	1.700 kr.
<u>Tredje gang</u>	2.100 kr.
<u>Fjerde gang</u>	2.800 kr.

(Ved 5. gangs udeblivelse påstås som udgangspunkt frihedsstraf)

§ 25 (ulovligt fravær efter første mødedag, mere end 10 tjenstedages fravær)	2.000 kr.
§ 26 (militært hærværk)	Se Rigsadvokatens Meddelelse nr. 9/2005 med rettelser
§ 27 (pligtforsømmelse, groft uagtsomt)	1.000 kr.
§ 27 (pligtforsømmelse, forsætligt)	1.500 kr.

Bødestørrelsen for de bestemmelser i militær straffelov, der *ikke* har pender i militær disciplinarlov:

§ 20 (påvirkethed i tjenesten)	2.000 kr.
(påvirkethed i tjenesten i forbindelse med vagt og lignende)	3.000 kr.
§ 21 (overtrædelse af promillegrænser)	1.500 kr.
§ 22 (narko/euforiserende stoffer)	Se Rigsadvokatens Meddelelse 6/2006 med rettelser.
§ 22 Indtagelse og besiddelse af euforiserende stoffer i forbindelse med vagt og lignende	Rigsadvokatens Meddelelse 6/2006 med rettelser med tillæg på 1.000 kr.

Ovennævnte takster er udtryk for en undergrænse. I mange tilfælde vil der selvfølgelig skulle fastsættes en højere bøde ud fra alm. udmålingsprincipper – herunder forseelsens grovhed.

Udgangspunktet bør være en forhøjelse på 50 % i 2.-gangs-tilfælde og 100 % i 3.-gangs-tilfælde, hvis fængselsstraf ikke er forskyldt. Også her bør bødesager over 3.000 kr. indbringes for retten.

Der anvendes absolut kumulation ved bøder i medfør af Militær Straffelov § 20, § 22 og § 24.

Jeg skal fortsat anmode om, at væsentlige skærper, der vil medføre en bøde på over 3000 kr. forlods indbringes for retten til fastlæggelse af en mere præcis praksis. Der er herved også taget hensyn til, at disse bøder frit vil kunne ankes af tiltalte, jf. RPL § 902, stk. 2. (Tidligere § 962, stk. 2). Dette gælder dog ikke i tilfælde, hvor bøden er fastsat i overensstemmelse med en eventuel fast civil praksis.

Færdselslovsovertrædelser her i landet afgøres i overensstemmelse med Rigsadvokatens Meddelelse nr. 4/2000 (med senere rettelser) om sanktionspåstande i færdselssager.

De særlige takster, der anvendes under udsendelse i fredsstøttende operationer er uændrede.

For så vidt angår færdselsforseelser under udsendelse, skal der henvises til HRN 910-005, bilag 2, pkt. 1.2.3.4.

Alle bøder for overtrædelse af militær straffelov bør fortsat tillægges gentagelsesvirkning jf. straffelovens § 81, nr. 1.

Gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning afhænger af en konkret vurdering, men er som udgangspunkt alene begrænset af en 10-årig periode, jf. straffelovens § 84, stk. 3.

Som følge af at værnepligtiges løn for tiden udgør ca. 6.900 kr. pr. måned samt et skattefrit kostpengetillæg på ca. 4.800 kr. pr. måned, er der i almindelighed ikke grundlag for at nedsætte bøden, som følge af særlig lav indkomst.

Samtidig ophæves Generalauditørmeddelelse nr. 02/2007.

Note

Der er foretaget konsekvensrettelser som følge af ændringer i de retningslinjer fra Rigsadvokaten og Hærens Operative Kommando, der er henvist til.

Statistik

1. Det samlede antal oprettede sager

Antal sager oprettet	2006	2007	2008	2009
Straffesager	1.441	1.788	1.831	2015
Hjemmeværnssager 1)		461	598	644
Øvrige sager	3)	3)	430	371
I alt	3)	3)	2859	3030

Noter

1) Heri medregnet generelle sager m.v.

2. Straffesager

Anklagevirksomhed 1) 2)	2006	2007	2008	2009
Oprettede sager	1.441	1.788	1.831	2015
Verserende sager	3)	3)	554	865
Afsluttede sager 4)	1.296	1.816	1508	1834
• heraf sager vedr. militær straffelov	269	317	277	299
• heraf sager vedr. straffeloven	52	129	94	71
• heraf særlovssager 5)	390	531	638	728
• heraf andre sager 6)	585	839	499	736

Noter

- 1) Konkrete straffesager oprettet hos Auditørerne i København og Auditøren i Jylland. Oversigten omfatter ikke generelle sager om strafferet og strafproces og sager, der er behandlet af Generalauditøren.
- 2) Hvert forhold tælles som en sag.
- 3) Ikke tilgængeligt.
- 4) Vedtagelse af bøde eller ved dom; henlæggelse uden yderligere sagsbehandling; påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721, stk. 1, tiltalefrafald efter § 722, stk. 1, og stk. 2; undladelse/indstilling af efterforskning i medfør af § 749, stk. 1, eller stk. 2, og oversendelse til civil anklagemyndighed (status ved sagens afslutning).
- 5) F.eks. overtrædelser af færdselsloven og våbenloven m.v.
- 6) Sager, der er registreret som undersøgelser, og hvor der ikke siden foreligger en sigtelse. F.eks. indberetninger om konkrete hændelser, der er screenet med henblik på at vurdere, om der skal iværksættes efterforskning eller i øvrigt foretages yderligere. Det drejer sig f.eks. om indberetninger om hændelser i missionsområder om f.eks. beskydning og småhavarier. Kategorien omfatter endvidere sager om Automatisk Trafik Kontrol (ATK), hvor sagen er sendt til politiet til afgørelse, fordi fører ikke er omfattet af den militære retspleje. Opgørelsen omfatter ikke konkret sagsbehandling på baggrund af telefoniske henvendelser fra tjenestestederne om efterforskning og afgrænsningen mellem straffesager og disciplinærsager.

Sanktioner i militære straffesager

Tabel 1. Oversigt over sanktioner i militære straffesager 2009

Karakteren af sanktioner m.v. 1)	2006 2)	%	2007	%	2008	%	2009	%
Bødevedtagelse (udenretlig)	375		453	85,1	549	85,7	605	83,7
Tilkendegivelse	Uoplyst		2	0,3	13	2,0	10	1,4
Tiltalefrafald	4		11	2	13	2,0	15	2,1
Dom	37		66	12,4	66	10,3	93	12,9
- heraf frihedsstraf 3)	7		6	1,1	10	1,6	13	
- heraf bødestraf 4)	30		60	11,3	56	8,7	77	
- andet (advarsel/strafbortfald m.v.)	uoplyst		-	-	-	-	3	
I alt	395	100	532	100	641	100	723	100

Noter

- 1) Afgørelser i beretningsåret. Der kan indgå *flere forhold* i en afgørelse.
- 2) Fordelingen af afgørelsestyper for 2006 er behæftet med usikkerhed.
- 3) Byretsdomme vedr. betinget/ubetinget frihedsstraf/samfundstjeneste og en enkelt landsretsdom.
- 4) Herunder indenretlig bødevedtagelse.

Tabel 2. Fordelingen af sanktioner (lovgivning)

Fordelingen af sanktioner	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
Militær straffelov	144	36,4	214	40,2	230	35,9	287	39,7
Straffeloven	6	1,5	10	1,9	14	2,2	13	1,8
Færdselsloven	240	60,8	301	56,6	384	59,9	412	57,0
Øvrig særlovgivning	5	1,3	7	1,3	13	2,0	11	1,5

Tabel 3. Fordelingen af sanktioner (værn)

Værnsfordeling af sanktioner	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
Forsvarskommandoen							1	0,1
Hæren	288	72,9	416	78,2	444	69,3	589	81,5
Søværnet	55	13,9	51	9,6	68	10,6	55	7,6
Flyvevåbnet	41	10,4	59	11,1	128	20,0	72	10,0
Hjemmeværnet	11	2,8	6	1,5	1	0,1	6	0,8
I alt	395	100	532	100	641	100	723	100
- heraf udsendte styrker	19	4,8	50	9,4	56	8,7	36	5,0

Tabel 4. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af militær straffelov

Sanktioner - Militær straffelov	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
Pligter som underordnet (§ 11 ulydighed m.v.) 1)	10	6,9	4	2,0	2	0,9	13	4,5
Pligter som overordnet/sideordnet m.v. 2)	0		0		0		0	-
Rusmidler m.v.	35	24,3	47	21,9	46	20,0	47	16,4
• § 20 påvirkethed ialkohol)	23	16	38	17,8	30	13,0	24	8,4
• § 20 påvirkehed (narkotika)	3	2	1		5	2,2	0	-
• § 21 promillegrænser 3)	-	-	-	-	-		0	-
• § 22 narkotikabesiddelse/indtagelse	9	6,25	7		10	4,4	18	6,3
• § 23 offentlig uorden m.v.	-		1		1	0,4	5	1,7
Andre pligtforsømmelser	99	68,75	163	76,1	182	79,1	227	79,1
• § 24 vagtforseelse	2	1,4	4	0,2	10	4,4	5	1,7
• § 25 ulovligt fravær	70	48,6	99	46,2	99	43,0	153	53,3
• § 26 militært hærværk	2	1,4	1	0,05	1	0,4	0	-
• § 27 pligtforsømmelse	25	17,3	59	27,5	72	31,3	69	24,0
• § 27a strafsøkærpelse for tortur4)	-	-	-	-	-			
Forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed og andre forbrydelser under væbnet konflikt (§§ 36-38)	0		0		0		0	-
I alt	144	100	214	100	230	100	287	100

Noter

- 1) Der har ikke i 2009 været sager vedr. § 12.
- 2) Der har ikke i 2009 været sager af denne karakter.
- 3) Bekendtgørelsen om promillegrænser på særlige områder for tjeneste i forsvaret trådte i kraft 1.4.2009.
- 4) Bestemmelsen trådte i kraft den 1.7.2008.

Tabel 5. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af straffeloven

Sanktioner – Straffelov	2006	2007	2008	2009
Vold m.v.	2	2	3	4
Berigelseskriminalitet	2	4	7	6
Andet	2	4	4	3 1)
I alt	6	10	14	13

Note

- 1) Overtrædelse af straffelovens §§ 119, 232 og 291.

Tabel 6. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af færdselsloven

Sanktioner – Færdselslov	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
§ 3 manglende agtpågivenhed	8		3		8	2,1	8	1,9
Hastighedsovertrædelser	163	67,9	193	64,1	266	69,2	271	65,8
- heraf § 4 skiltning	54		63		158	41,1	116	28,2
- heraf § 42 generel	105		123		102	26,5	151	36,7
- heraf § 43 tunge køretøjer	4		7		6	1,6	4	1
§ 53 spirituskørsel	2	0,8	1	0,3	6	1,6	5	1,2
§ 54 kørsel i medicin- eller narkotika påvirket tilstand	1	0,4	1	0,3	0	0	0	-
§ 56 kørsel uden kørekort	3	1,3	13	4,3	15	3,9	26	6,3
§ 80 undladt brug af sikkerhedssele	35	14,5	76	25,2	76	19,8	72	17,5
Øvrige bestemmelser	28	11,7	14	4,7	13	3,4	30	7,3
I alt	240	100	301	100	384	100	412	100
- heraf førerretsfrakendelser	2 1)		3 2)		20	5,2	13	3,2
- heraf klip	uoplyst		17 3)		72	18,7	63	15,3

Noter

1-3) Opgørelsen for 2006-2007 er behæftet med usikkerhed.

Tabel 7. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af særlovgivningen

Sanktioner - øvrige særlove	2006	2007	2008	2009
Våbenloven / fyrværkeriloven	5	6	11	8
Andet 1)		1	2	3
I alt	5	7	13	11

Note

1) Vilkårsovertrædelse, dopinglov, arbejdsmiljølovgivning.

Hjemmeværnssager (personvurderingssager)

Indkomne personvurderingssager	2006	2007	2008	2009
Indkomne sager	569	461	562	638
- heraf sager vedr. medlemmer	337	244	268	224
- heraf sager vedr. ansøgere	232	217	294	414
Behandlede sager i alt	527	463	552	567

Personvurderinger	2006	2007	2008	2009
Egnet til tjeneste	145	104	108	153
- heraf medlemmer	76	65	48	45
- heraf ansøgere	69	39	60	108
"Ikke ganske uegnet" til tjeneste	99	112	121	124
- heraf medlemmer	79	78	67	51
- heraf ansøgere	20	34	54	73
Uegnet til tjeneste	222	206	280	260
- heraf medlemmer	107	77	113	91
- heraf ansøgere	115	129	167	169
Henlagte uden udtalelse 1)	61	41	43	30
Behandlede sager i alt	527	463	552	567

Note

- 1) Denne kategori omfatter navnlig sager, hvor medlemmet har udmeldt sig af hjemmeværnet, eller ansøgeren har opgivet sin ansøgning om optagelse i hjemmeværnet, inden generalauditørens udtalelse foreligger.

FORSVARETS AUDITØRKORPS
GENERALAUDITØREN

KASTELLET 14
2100 KØBENHAVN Ø

TELEFON: 7226 5000
TELEFAX: 7226 5035

MAIL: FAUK@MIL.DK
WEB: WWW.FAUK.DK

CVR.: 16 28 71 80
EAN: 5798000201996

ISBN 978-87-92431-03-

